

**Бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қоры және ерікті жинақтаушы зейнетақы қорлары жүзеге асыратын зейнетақы активтерімен, нысаналы активтермен және нысаналы жинақтармен операциялардың бухгалтерлік есебін жүргізу жөніндегі нұсқаулықты бекіту туралы**

Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Басқармасының 2011 жылғы 1 шілдедегі № 69 Қаулысы. Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде 2011 жылы 12 тамызда № 7118 тіркелді.

**Ескерту. Қаулының тақырыбы жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 27.11.2023 № 87 (01.01.2024 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.**

"Бухгалтерлік есеп пен қаржылық есептілік туралы" Қазақстан Республикасы Заңының 20-бабы 6-тармағының 2) тармақшасына, "Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің ережесін және құрылымын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Президентінің 2003 жылғы 31 желтоқсандағы № 1271 Жарлығымен бекітілген Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі туралы ереженің 19-тармағының екінші бөлігі төртінші абзацының 12) тармақшасына сәйкес Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің Басқармасы **ҚАУЛЫ ЕТЕДІ:**

**Ескерту. Кіріспе жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 24.12.2025 № 105 (01.01.2026 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.**

1. Қоса беріліп отырған Бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қоры және ерікті жинақтаушы зейнетақы қорлары жүзеге асыратын зейнетақы активтерімен, нысаналы активтермен және нысаналы жинақтармен операциялардың бухгалтерлік есебін жүргізу жөніндегі нұсқаулық бекітілсін.

**Ескерту. 1-тармақ жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 27.11.2023 № 87 (01.01.2024 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.**

2. Осы қаулы алғашқы ресми жарияланған күнінен бастап күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі.

3. Осы қаулы қолданысқа енгізілген күннен бастап Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі Басқармасының "Қазақстан Республикасының жинақтаушы зейнетақы қорлары зейнетақы активтерімен жүзеге асыратын операциялардың бухгалтерлік есебін жүргізу жөніндегі нұсқаулықты бекіту туралы" 2008 жылғы 28 қарашадағы № 99 қаулысының (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 5432 тіркелген) күші жойылды деп танылсын.

Ұлттық Банк  
Төрағасы

Г. Марченко

Қазақстан Республикасының  
Ұлттық Банкі Басқармасының

**Бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қоры және ерікті жинақтаушы зейнетақы қорлары жүзеге асыратын зейнетақы активтерімен, нысаналы активтермен және нысаналы жинақтармен операциялардың бухгалтерлік есебін жүргізу жөніндегі нұсқаулық**

**Ескерту. Нұсқаулықтың тақырыбы жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 27.11.2023 № 87 (01.01.2024 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен**

## **1-тарау. Жалпы ережелер**

**Ескерту. 1-тараудың тақырыбы жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 28.11.2016 № 279 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.**

1. Осы Нұсқаулық "Бухгалтерлік есеп пен қаржылық есептілік туралы" Қазақстан Республикасы Заңының 20-бабы 6-тармағының 2) тармақшасына, "Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің ережесін және құрылымын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Президентінің 2003 жылғы 31 желтоқсандағы № 1271 Жарлығымен бекітілген Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі туралы ереженің 19-тармағының екінші бөлігі төртінші абзацының 12) тармақшасына, "Зейнетақы активтері бойынша операциялар туралы ақпаратты есепке алу және жария ету" қаржылық есептілік стандартын бекіту туралы" Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 2013 жылғы 26 шілдедегі № 195 қаулысымен (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 8765 болып тіркелген) бекітілген "Зейнетақы активтері бойынша операциялар туралы ақпаратты есепке алу және жария ету" қаржылық есептілік стандартына (бұдан әрі – Стандарт), халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына сәйкес әзірленді және онда бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қоры және ерікті жинақтаушы зейнетақы қорлары (бұдан әрі – Қор) жүзеге асыратын зейнетақы активтерімен операциялардың бухгалтерлік есебін жүргізу нақтыланады.

**Ескерту. 1-тармақ жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 24.12.2025 № 105 (01.01.2026 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.**

2. Осы Нұсқаулыққа және Қазақстан Республикасының бухгалтерлік есеп пен қаржылық есептілік туралы заңнамасына қайшы келмейтін қосымша бухгалтерлік жазбалар жасауға жол беріледі.

2-1. Осы Нұсқаулықтың мақсаты үшін активтің әділ құны "Зейнетақы активтерін есепке алу мен бағалауды жүзеге асыру қағидаларын бекіту туралы" Қазақстан

Республикасы Қаржы нарығын реттеу және дамыту агенттігі Басқармасының 2023 жылғы 26 маусымдағы № 58 қаулысына (Нормативтік құқықтық актілерді мемлекеттік тіркеу тізілімінде № 32997 тіркелген) сәйкес айқындалады.

Ескерту. Нұсқаулық 2-1-тармақпен толықтырылды - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 23.09.2013 № 250 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 27.11.2023 № 87 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулыларымен.

## **2-тарау. Осы Нұсқаулықта қолданылатын негізгі ұғымдар**

Ескерту. 2-тараудың тақырыбы жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 28.11.2016 № 279 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

3. Осы Нұсқаулықта Қазақстан Республикасының Әлеуметтік кодексінде, "Бухгалтерлік есеп және қаржылық есептілік туралы" Қазақстан Республикасының Заңында және халықаралық қаржылық есептілік стандарттарында көзделген ұғымдар пайдаланылады;

Ескерту. 3-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 27.11.2023 № 87 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

4. Осы Нұсқаулықтың мақсаттары үшін сондай-ақ мынадай ұғымдар пайдаланылады:

1) борыштық бағалы қағаздар - бағалы қағаздар иесінің эмитенттен шығару талаптарымен белгіленген мөлшерде және мерзімдерде негізгі борыш сомасын алу құқығын куәландыратын бағалы қағаздар;

2) дисконт (жеңілдік) - борыштық бағалы қағазды сатып алу құны (есептелген сыйақыны қоспағанда) және оның номиналдық құны арасында пайда болған, инвестор (сатып алушы) үшін болашақ кезеңдердің кірістерін құрайтын теріс айырма сомасы;

3) есептік құн - актив немесе міндеттеме бухгалтерлік баланста сыйақы шегеріле отырып көрсетілген құн;

4) алып тасталды – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 14.10.2019 № 171 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

5) мәміле бойынша шығындар - бұл қаржы активін немесе қаржылық міндеттемені сатып алумен, шығарумен немесе шығынға жазумен тікелей байланысты, оларды сатып алу, шығару немесе сату үшін міндетті талап болып табылатын қосымша шығыстар;

6) сыйлықақы - борыштық бағалы қағазды сатып алу құны (есептелген сыйақыны қоспағанда) және оның номиналдық құны арасында пайда болған, инвестор (сатып

алушы) үшін болашақтағы кезеңдердің шығыстарын құрайтын оң айырмашылық сомасы;

7) сыйлықақының немесе дисконттың (жеңілдіктің) амортизациясы - бұл есепте тұрған сыйлықақы немесе дисконт (жеңілдік) сомасын ұйымның кірісіне немесе шығысына біртіндеп жатқызу;

8) үлестік бағалы қағаздар - ұйымның таза активтеріндегі (міндеттемелер шегерілген активтер) үлеске құқығын растайтын бағалы қағаздар. Осы Нұсқаулықтың мақсаттары үшін үлестік бағалы қағаздарға акциялар, акцияларға депозитарлық қолхаттар, инвестициялық пай қорлардың пайлары және халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына сәйкес үлестік бағалы қағаздар анықтамасына жататын басқа бағалы қағаздар жатады.

**Ескерту. 4-тармаққа өзгеріс енгізілді – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 14.10.2019 № 171 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.**

### **3-тарау. Зейнетақы жарналарын алу және зейнетақы жинақтарын төлеу жөніндегі операциялардың бухгалтерлік есебі**

**Ескерту. 3-тараудың тақырыбы жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 28.11.2016 № 279 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.**

5. Бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қоры төлем құжаттары және алдыңғы жұмыс күні үшін олардың пайдасына "Азаматтарға арналған үкімет" мемлекеттік корпорациясы" коммерциялық емес акционерлік қоғамынан алынған міндетті зейнетақы жарналары, міндетті кәсіптік зейнетақы жарналары мен өсімпұлдар аударылатын жеке тұлғалардың тізімдері негізінде мынадай бухгалтерлік жазбаны жүзеге асырады:

Дт 1060 61 Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ақша қаражаты (зейнетақы активтері)

Кт 3390 65 Жеке зейнетақы шоттарындағы зейнетақы жинақтары.

**Ескерту. 5-тарақ жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 28.11.2016 № 279 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.**

5-1. Ерікті зейнетақы жарналарының сомасына депозиттерге міндетті кепілдік беруді жүзеге асыратын ұйымнан кепілдік берілген өтеудің талап етілмеген сомасы түсуіне мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт

1060 61

Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ақшалай қаражат (зейнетақы активтері)

Ескерту. 3-тарау 5-1-тармақпен толықтырылды - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 26.07.2013 № 194 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 15.03.2021 № 28 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулыларымен.

5-2. Жұмыс берушінің міндетті зейнетақы жарналарының сомасына мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

|    |         |                                                                                                                               |
|----|---------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1060 61 | Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ақшалай қаражат (зейнетақы активтері)                                                    |
| Кт | 3390 70 | Жұмыс берушінің міндетті зейнетақы жарналары есебінен қалыптастырылған шартты зейнетақы шоттарында есепке алынатын қаражат."; |

Ескерту. 3-тарау 5-2-тармақпен толықтырылды - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 19.12.2022 № 122 (01.01.2023 ж. бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

6. Қате есептелген зейнетақы жарналарының және өзге түсімдердің сомасына мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 1060 61 Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ақша қаражаттары (зейнетақы активтері)

Кт 3390 64 Қате есептелген зейнетақы жарналары сомасын қайтару бойынша міндеттемелер.

7. Қате есептелген зейнетақы жарналары және өзге түсімдер ақшаны жөнелтушіге қайтарылған кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 3390 64 Қате есептелген зейнетақы жарналары сомасын қайтару бойынша міндеттемелер

Кт 1060 61 Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ақша қаражаттары (зейнетақы активтері).

8. Зейнетақы жинақтарын басқа Қорларға және (немесе) сақтандыру ұйымдарына төлеу және аудару кезінде және зейнетақы жинақтарын сенімгерлік басқаруға аудару кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) инвестициялық шоттан төлемдер шотына аудару сомасына:

Дт

1060 62

Ағымдағы шоттағы (төлемдер шоты) ақшалай қаражат (зейнетақы активтері)

Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот)

|    |         |                                        |
|----|---------|----------------------------------------|
| Кт | 1060 61 | ақшалай қаражат (зейнетақы активтері); |
|----|---------|----------------------------------------|

2) салымшы (алушы) алдындағы міндеттемелер сомасына:

|    |         |                                                                                        |
|----|---------|----------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 3390 65 | Жеке зейнетақы шоттарындағы зейнетақы жинақтары                                        |
| Кт | 3390 61 | Зейнетақы жинақтарын төлеу бойынша міндеттемелер                                       |
|    | 3390 62 | Зейнетақы жинақтарын басқа жинақтаушы зейнетақы қорларына аудару бойынша міндеттемелер |
|    | 3390 63 | Зейнетақы жинақтарын сақтандыру ұйымдарына аудару бойынша міндеттемелер                |
|    | 3390 69 | Зейнетақы жинақтарын сенімгерлік басқаруға аудару бойынша міндеттемелер;               |

3) нақты төлеу кезінде:

|    |         |                                                                                        |
|----|---------|----------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 3390 61 | Зейнетақы жинақтарын төлеу бойынша міндеттемелер                                       |
|    | 3390 62 | Зейнетақы жинақтарын басқа жинақтаушы зейнетақы қорларына аудару бойынша міндеттемелер |
|    | 3390 63 | Зейнетақы жинақтарын сақтандыру ұйымдарына аудару бойынша міндеттемелер                |
| Кт | 1060 62 | Ағымдағы шоттағы (төлемдер шоты) ақшалай қаражат (зейнетақы активтері)                 |
|    | 3120    | Жеке табыс салығы;                                                                     |

4) сенімгерлік басқаруға берілген зейнетақы жинақтары бойынша талаптар сомасына:

|    |         |                                                                     |
|----|---------|---------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1280 11 | Сенімгерлік басқаруға берілген зейнетақы жинақтары бойынша талаптар |
| Кт | 3390 65 | Жеке зейнетақы шоттарындағы зейнетақы жинақтары;                    |

5) зейнетақы жинақтарын кастодиандар арасында аудару кезінде:

Дт 3390 69

Зейнетақы жинақтарын сенімгерлік басқаруға аудару бойынша міндеттемелер

Кт 1060 61

Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ақшалай қаражат (зейнетақы активтері),

бірмезгілде:

Дт 1060 61

Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ақшалай қаражат (зейнетақы активтері)

Кт 1280 11

Сенімгерлік басқаруға берілген зейнетақы жинақтары бойынша талаптар.

Ескерту. 8-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 15.03.2021 № 28 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

8-1. Қаражат жеке тұлғалардың шартты зейнетақы шоттарынан резервтік қорлардың шоттарына есепке жазылған кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

|    |         |                                                                                                                            |
|----|---------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 3390 70 | Жұмыс берушінің міндетті зейнетақы жарналары есебінен қалыптастырылған шартты зейнетақы шоттарында есепке алынатын қаражат |
| Кт | 3390 68 | Шартты зейнетақы міндеттемелері бойынша резервтік қор                                                                      |
|    | 3390 72 | Бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қорының жұмыс берушінің міндетті зейнетақы жарналары бойынша резервтік қорлары.              |

Резервтік қорлардың шоттарынан қаражатты жеке тұлғалардың шартты зейнетақы шоттарына есептен шығару кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

|    |         |                                                                                                              |
|----|---------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 3390 68 | Шартты зейнетақы міндеттемелері бойынша резервтік қор                                                        |
|    | 3390 72 | Бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қорының жұмыс берушінің міндетті зейнетақы жарналары бойынша резервтік қорлары |
| Кт | 3390 70 | Жұмыс берушінің міндетті зейнетақы жарналары есебінен                                                        |

|                                                                             |
|-----------------------------------------------------------------------------|
| қалыптастырылған шартты<br>зейнетақы шоттарында есепке<br>алынатын қаражат. |
|-----------------------------------------------------------------------------|

Ескерту. 3-тарау 8-1-тармақпен толықтырылды - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 19.12.2022 № 122 (01.01.2023 ж. бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

8-2. Еуразиялық экономикалық одаққа мүше мемлекеттер еңбекшілерінің (отбасы мүшелерінің) зейнетақылары мен зейнетақы жинақтарын жеткізуді жүзеге асыру кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) Еуразиялық экономикалық одаққа мүше мемлекеттер еңбекшілерінің (отбасы мүшелерінің) алынған зейнетақы және зейнетақы жинақтарының сомасына кейіннен Қазақстан Республикасының аумағына жеткізу үшін мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

|    |         |                                                                                                                                                                                                 |
|----|---------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1030 00 | Ағымдағы шоттардағы ақшалай қаражат                                                                                                                                                             |
| Кт | 3390 71 | Қазақстан Республикасының аумағында Еуразиялық экономикалық одаққа мүше мемлекеттердің еңбекшілеріне (отбасы мүшелеріне) зейнетақылар мен зейнетақы жинақтарын жеткізу жөніндегі міндеттемелер; |

2) Қазақстан Республикасының аумағында Еуразиялық экономикалық одаққа мүше мемлекеттердің еңбекшілеріне (отбасы мүшелеріне) зейнетақы және зейнетақы жинақтарының алынған сомасын нақты төлеген кезде:

|    |         |                                                                                                                                                                                                |
|----|---------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 3390 71 | Қазақстан Республикасының аумағында Еуразиялық экономикалық одаққа мүше мемлекеттердің еңбекшілеріне (отбасы мүшелеріне) зейнетақылар мен зейнетақы жинақтарын жеткізу жөніндегі міндеттемелер |
| Кт | 1030 00 | Ағымдағы шоттардағы ақшалай қаражат.";                                                                                                                                                         |

Ескерту. 8-2-тармақпен толықтырылды – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 27.11.2023 № 87 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

**4-тарау. Зейнетақы активтерін бағалы қағаздарға орналастыру бойынша операциялардың бухгалтерлік есебі**

Ескерту. 4-тараудың тақырыбы жана редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 28.11.2016 № 279 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

**1-параграф. Әділ құны бойынша бағаланатын сатып алынған  
борыштық бағалы қағаздарды есепке алу**

9. "Әділ құны бойынша бағаланатын" санатына жіктелген борыштық бағалы қағаздарды сатып алу кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

**1) брокерге аванс аудару кезінде:**

|    |         |                                                                              |
|----|---------|------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1610 02 | Брокерлермен есеп айырысу                                                    |
| Кт | 1060 61 | Ағымдағы шоттағы ( инвестициялық шот) ақшалай қаражат (зейнетақы активтері); |

**2) комиссиялық шығыстар сомасына:**

|    |         |                                                                                                     |
|----|---------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 7470 81 | Қор биржасының қызметтері үшін комиссиялық шығыстар                                                 |
|    | 7470 82 | Брокерлік және дилерлік қызмет бойынша көрсетілетін қызметтер үшін комиссиялық шығыстар             |
| Кт | 3380 81 | Қор биржасының қызметтері үшін есептелген комиссиялық шығыстар                                      |
|    | 3380 82 | Брокерлік және дилерлік қызмет бойынша көрсетілетін қызметтер үшін есептелген комиссиялық шығыстар; |

**3) бұрын есептелген комиссиялық шығыстарды төлеу кезінде:**

|    |         |                                                                                                    |
|----|---------|----------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 3380 81 | Қор биржасының қызметтері үшін есептелген комиссиялық шығыстар                                     |
|    | 3380 82 | Брокерлік және дилерлік қызмет бойынша көрсетілетін қызметтер үшін есептелген комиссиялық шығыстар |
| Кт | 1060 61 | Ағымдағы шоттағы ( инвестициялық шот) ақшалай қаражат (зейнетақы активтері)                        |
|    | 1610 02 | Брокерлермен есеп айырысу;                                                                         |

4) шартты міндеттемелер мен шартты талаптар сомасына борыштық бағалы қағаздарды сатып алу бойынша мәміле жасалған күні мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

|    |         |                                                          |
|----|---------|----------------------------------------------------------|
| Дт | 8300 01 | Қаржы активтерін сатып алу бойынша шартты талаптар       |
| Кт | 8600 13 | Қаржы активтерін сатып алу бойынша шартты міндеттемелер; |

5) мәміле жасалған күн мен есеп айырысу күні арасындағы кезең ішінде туындайтын борыштық бағалы қағаздардың әділ құнын оң қайта бағалау сомасына мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

|    |         |                                                                                                                                                  |
|----|---------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1140 64 | Әділ құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтерінің әділ құнын оң түзету                                                             |
|    | 2030 64 | Әділ құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтерінің әділ құнын оң түзету                                                              |
| Кт | 6150 01 | Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар құнының өзгеруінен түскен кірістер; |

6) мәміле жасалған күн мен есеп айырысу күні арасындағы кезең ішінде туындайтын борыштық бағалы қағаздардың әділ құнын теріс қайта бағалау сомасына мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

|    |         |                                                                                                                                                 |
|----|---------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 7470 03 | Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар құнының өзгеруінен болған шығыстар |
| Кт | 1140 65 | Әділ құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтерінің әділ құнын теріс түзету                                                         |
|    | 2030 65 | Әділ құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтерінің әділ құнын теріс түзету;                                                         |

7) сатып алынған борыштық бағалы қағазға есеп айырысу күніне (оның номиналды құнынан аспайтын сомаға):

|    |         |                                                                             |
|----|---------|-----------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1140 61 | Әділ құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері                |
|    | 2030 61 | Әділ құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері                 |
| Кт | 1060 61 | Ағымдағы шоттағы ( инвестициялық шот) ақшалай қаражат (зейнетақы активтері) |
|    | 1610 02 | Брокерлермен есеп айырысу;                                                  |

8) сыйлықақы сомасына:

|    |         |                                                                                |
|----|---------|--------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1140 63 | Әділ құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері бойынша сыйлықақы |
|    | 2030 63 | Әділ құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері бойынша сыйлықақы  |
| Кт | 1060 61 | Ағымдағы шоттағы ( инвестициялық шот) ақшалай қаражат (зейнетақы активтері)    |

|                                 |         |                                                                              |
|---------------------------------|---------|------------------------------------------------------------------------------|
|                                 | 1610 02 | Брокерлермен есеп айырысу;                                                   |
| 9) дисконт (жеңілдік) сомасына: |         |                                                                              |
| Дт                              | 1140 61 | Әділ құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері                 |
|                                 | 2030 61 | Әділ құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері                  |
| Кт                              | 1140 62 | Әділ құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт |
|                                 | 2030 62 | Әділ құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт; |

10) бұрынғы ұстаушы есептеген сыйақы сомасына:

|    |         |                                                                             |
|----|---------|-----------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1270 04 | Бұрынғы ұстаушылар бағалы қағаздар бойынша есептеген сыйақы                 |
|    | 2170 03 | Бұрынғы ұстаушылар бағалы қағаздар бойынша есептеген сыйақы                 |
| Кт | 1060 61 | Ағымдағы шоттағы ( инвестициялық шот) ақшалай қаражат (зейнетақы активтері) |
|    | 1610 02 | Брокерлермен есеп айырысу;                                                  |

11) Стандартта көзделген жағдайларда, операция бағасы активтің әділ құнын білдірмеген кезде Қор және инвестициялық портфельді басқарушы немесе Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі арасында жасалған инвестициялық (сенімгерлікпен) басқару туралы шартқа сәйкес инвестициялық портфельді басқарушыдан немесе сенімгерлікпен басқаруды жүзеге асыратын Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкінен алынған ақпарат негізінде қаржы активтерін бастапқы тану әділ құны бойынша жүзеге асырылады:

борыштық бағалы қағаздарды сатып алу бойынша мәміле сомасы олардың әділ құнынан асып кеткен кезде:

|    |         |                                                                                |
|----|---------|--------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 7470 10 | Бағалы қағаздарды сатып алу-сатудан болған шығыстар                            |
| Кт | 1140 62 | Әділ құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт   |
|    | 2030 62 | Әділ құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт    |
|    | 1140 63 | Әділ құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері бойынша сыйлықақы |
|    | 2030 63 | Әділ құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері бойынша сыйлықақы; |

борыштық бағалы қағаздардың әділ құны оларды сатып алу бойынша мәміле сомасынан асып кеткен кезде:

|    |         |                                                                                |
|----|---------|--------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1140 63 | Әділ құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері бойынша сыйлықақы |
|    | 2030 63 | Әділ құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері бойынша сыйлықақы  |
|    | 1140 62 | Әділ құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт   |
|    | 2030 62 | Әділ құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт    |
| Кт | 6280 09 | Бағалы қағаздарды сатып алу-сатудан түскен кірістер;                           |

12) борыштық бағалы қағаздарды сатып алу бойынша шартты міндеттемелер мен талаптар сомасына мәмілеге есеп айырысу күніне мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

|    |         |                                                         |
|----|---------|---------------------------------------------------------|
| Дт | 8600 13 | Қаржы активтерін сатып алу бойынша шартты міндеттемелер |
| Кт | 8300 01 | Қаржы активтерін сатып алу бойынша шартты талаптар;     |

13) егер есеп айырысу күні валюталау күнінен (сатып алынатын актив үшін ақшаны нақты аудару) өзгеше болған жағдайда, валюталау күні әділ құны бойынша бағаланатын сатып алынған борыштық бағалы қағаздардың толық құнына:

|    |         |                                                                             |
|----|---------|-----------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 3540    | Басқа да қысқа мерзімді міндеттемелер                                       |
| Кт | 1060 61 | Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ақшалай каражат (зейнетақы активтері). |

**Ескерту. 9-тармақ жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 17.09.2022 № 81 (01.01.2023 ж. бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.**

10. Әділ құн бойынша бағаланатын сатып алынған борыштық бағалы қағаздар бойынша сыйақыны есептеген кезде есептелген сыйақы сомасына мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

|    |         |                                                                           |
|----|---------|---------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1270 01 | Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер  |
|    | 2170 01 | Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер  |
| Кт | 6110 01 | Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақыны алуға байланысты кірістер; |

11. Әділ құн бойынша бағаланатын сатып алынған борыштық бағалы қағаздар бойынша сыйлықақы немесе дисконтты (жеңілдікті) амортизациялау кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) сыйлықақы амортизациясы сомасына:

|    |         |                                                                                        |
|----|---------|----------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 7310 02 | Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйлықақының амортизациясына байланысты шығыстар |
| Кт | 1140 63 | Әділ құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері бойынша сыйлықақы         |
|    | 2030 63 | Әділ құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері бойынша сыйлықақы;         |

2) дисконт (жеңілдік) амортизациясы сомасына:

|    |         |                                                                                       |
|----|---------|---------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1140 62 | Әділ құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт          |
|    | 2030 62 | Әділ құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт           |
| Кт | 6110 03 | Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша дисконттың амортизациясына байланысты кірістер. |

12. Осы Нұсқаулықтың 10 және 11-тармақтарына сәйкес сыйақыны есептегеннен кейін және сыйлықақы немесе дисконт (жеңілдікті) амортизациясынан кейін әділ құн бойынша бағаланатын сатып алынған борыштық бағалы қағаздарды Қордың есеп саясатында белгіленген кезеңділікпен әділ құны бойынша қайта бағалау жүргізіледі және мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

1) әділ құн бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздардың әділ құны олардың есептік құнынан жоғары болса:

|    |         |                                                                                      |
|----|---------|--------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1140 64 | Әділ құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтерінің әділ құнын оң түзету |
|    | 2030 64 | Әділ құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтерінің әділ құнын оң түзету  |
| Кт | 6150 01 | Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша есепке   |

|  |  |                                                              |
|--|--|--------------------------------------------------------------|
|  |  | алынатын бағалы қағаздар құнының өзгеруінен болған кірістер; |
|--|--|--------------------------------------------------------------|

2) әділ құн бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздардың есептік құны олардың әділ құнынан жоғары болса:

|    |         |                                                                                                                                                 |
|----|---------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 7470 03 | Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар құнының өзгеруінен болған шығыстар |
| Кт | 1140 65 | Әділ құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтерінің әділ құнын теріс түзету                                                         |
|    | 2030 65 | Әділ құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтерінің әділ құнын теріс түзету;                                                         |

3) әділ құн бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздардың әділ құнының есепте тұрған оң немесе теріс түзету сомасына:

|    |         |                                                                                         |
|----|---------|-----------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1140 65 | Әділ құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтерінің әділ құнын теріс түзету |
|    | 2030 65 | Әділ құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтерінің әділ құнын теріс түзету  |
| Кт | 1140 64 | Әділ құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтерінің әділ құнын оң түзету    |
|    | 2030 64 | Әділ құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтерінің әділ құнын оң түзету.    |

**Ескерту. 12-тармаққа өзгеріс енгізілді – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 14.10.2019 № 171 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.**

13. Құны валюталардың айырбастау бағамы бойынша шетел валютасымен көрсетілген әділ құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздарды қайта бағалаған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) оң бағамдық айырма сомасына:

|    |         |                                                                                |
|----|---------|--------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1140 61 | Әділ құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері                   |
|    | 1140 63 | Әділ құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері бойынша сыйлықақы |
|    |         |                                                                                |

|    |         |                                                                                      |
|----|---------|--------------------------------------------------------------------------------------|
|    | 1140 64 | Әділ құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтерінің әділ құнын оң түзету |
|    | 1270 01 | Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер             |
|    | 1270 04 | Алдыңғы ұстаушылардың бағалы қағаздар бойынша есептеген сыйақысы                     |
|    | 2030 61 | Әділ құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері                          |
|    | 2030 63 | Әділ құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері бойынша сыйлықақы        |
|    | 2030 64 | Әділ құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтерінің әділ құнын оң түзету  |
|    | 2170 01 | Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер             |
|    | 2170 03 | Алдыңғы ұстаушылардың бағалы қағаздар бойынша есептеген сыйақысы                     |
| Кт | 6250 02 | Шетел валютасын қайта бағалаудан түскен кірістер;                                    |

және бір мезгілде:

|    |         |                                                                                         |
|----|---------|-----------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 7430 02 | Шетел валютасын қайта бағалаудан болған шығыстар                                        |
| Кт | 1140 62 | Әділ құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт            |
|    | 1140 65 | Әділ құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтерінің әділ құнын теріс түзету |
|    | 2030 62 | Әділ құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт             |
|    | 2030 65 | Әділ құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтерінің әділ құнын теріс түзету; |

2) теріс бағамдық айырма сомасына:

|    |         |                                                              |
|----|---------|--------------------------------------------------------------|
| Дт | 7430 02 | Шетел валютасын қайта бағалаудан болған шығыстар             |
| Кт | 1140 61 | Әділ құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері |
|    |         |                                                              |

|  |         |                                                                                      |
|--|---------|--------------------------------------------------------------------------------------|
|  | 1140 63 | Әділ құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері бойынша сыйлықақы       |
|  | 1140 64 | Әділ құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтерінің әділ құнын оң түзету |
|  | 1270 01 | Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер             |
|  | 1270 04 | Алдыңғы ұстаушылардың бағалы қағаздар бойынша есептеген сыйақысы                     |
|  | 2030 61 | Әділ құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері                          |
|  | 2030 63 | Әділ құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері бойынша сыйлықақы        |
|  | 2030 64 | Әділ құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтерінің әділ құнын оң түзету  |
|  | 2170 01 | Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер             |
|  | 2170 03 | Алдыңғы ұстаушылардың бағалы қағаздар бойынша есептеген сыйақысы;                    |

және бір мезгілде:

|    |         |                                                                                         |
|----|---------|-----------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1140 62 | Әділ құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт            |
|    | 1140 65 | Әділ құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтерінің әділ құнын теріс түзету |
|    | 2030 62 | Әділ құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт             |
|    | 2030 65 | Әділ құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтерінің әділ құнын теріс түзету  |
| Кт | 6250 02 | Шетел валютасын қайта бағалаудан түскен кірістер.                                       |

Ескерту. 13-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 14.10.2019 № 171 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

14. Осы Нұсқаулықтың 10-тармағына сәйкес сыйақыны есептегеннен кейін әділ құны бойынша бағаланатын сатып алынған борыштық бағалы қағаздар бойынша

есептелген сыйақыны эмитент өтеген кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

|    |         |                                                                                  |
|----|---------|----------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1060 61 | Ағымдағы шоттағы ақша қаражаттары (зейнетақы активтері)<br>) (инвестициялық шот) |
| Кт | 1270 01 | Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер         |
|    | 1270 04 | Алдыңғы ұстаушылардың бағалы қағаздар бойынша есептеген сыйақысы                 |
|    | 2170 01 | Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер         |
|    | 2170 03 | Алдыңғы ұстаушылардың бағалы қағаздар бойынша есептеген сыйақысы.                |

15. Осы Нұсқаулықтың 10-12-тармақтарына сәйкес сыйақы есептелгеннен кейін, сыйлықақы немесе дисконт (жеңілдік) амортизациясынан және сатып алынған борыштық бағалы қағаздарды әділ құны бойынша қайта бағалаудан кейін әділ құны бойынша бағаланатын сатып алынған борыштық бағалы қағаздарды сату кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) әділ құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздар бойынша амортизацияланбаған сыйлықақы сомасына:

|    |         |                                                                                |
|----|---------|--------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1140 61 | Әділ құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері                   |
|    | 2030 61 | Әділ құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері                    |
| Кт | 1140 63 | Әділ құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері бойынша сыйлықақы |
|    | 2030 63 | Әділ құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері бойынша сыйлықақы; |

2) әділ құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздар бойынша амортизацияланбаған дисконт (жеңілдік) сомасына:

|    |         |                                                                              |
|----|---------|------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1140 62 | Әділ құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт |
|    | 2030 62 | Әділ құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт  |
| Кт | 1140 61 | Әділ құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері                 |

2030 61

Әділ құны бойынша бағаланатын  
ұзақ мерзімді қаржы активтері;

3) әділ құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздардың әділ құны бойынша жинақталған оң қайта бағалау сомасына:

|    |         |                                                                                      |
|----|---------|--------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1140 61 | Әділ құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері                         |
|    | 2030 61 | Әділ құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері                          |
| Кт | 1140 64 | Әділ құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтерінің әділ құнын оң түзету |
|    | 2030 64 | Әділ құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтерінің әділ құнын оң түзету; |

4) әділ құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздардың әділ құны бойынша жинақталған теріс қайта бағалау сомасына:

|    |         |                                                                                         |
|----|---------|-----------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1140 65 | Әділ құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтерінің әділ құнын теріс түзету |
|    | 2030 65 | Әділ құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтерінің әділ құнын теріс түзету  |
| Кт | 1140 61 | Әділ құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері                            |
|    | 2030 61 | Әділ құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері;                            |

5) әділ құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздарды сату бойынша жасалған мәміле сомасына:

|    |         |                                                                             |
|----|---------|-----------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1060 61 | Ағымдағы шоттағы ( инвестициялық шот) ақшалай қаражат (зейнетақы активтері) |
| Кт | 1140 61 | Әділ құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері                |
|    | 1270 01 | Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер    |
|    | 1270 04 | Бұрынғы ұстаушылар бағалы қағаздар бойынша есептеген сыйақы                 |
|    | 2030 61 | Әділ құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржылық активтер               |
|    | 2170 01 | Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер    |
|    | 2170 03 | Бұрынғы ұстаушылар бағалы қағаздар бойынша есептеген сыйақы;                |

6) әділ құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздарды сату бойынша жасалған мәміле сомасы олардың есептік құнынан асып кеткен жағдайда, айырма сомасына:

|    |         |                                                                             |
|----|---------|-----------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1060 61 | Ағымдағы шоттағы ( инвестициялық шот) ақшалай қаражат (зейнетақы активтері) |
| Кт | 6280 09 | Бағалы қағаздарды сатып алу-сатудан түскен кірістер.";                      |

7) әділ құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздардың есептік құны оларды сату бойынша жасалған мәміле сомасынан асып түскен жағдайда айырма сомасына:

|    |         |                                                                |
|----|---------|----------------------------------------------------------------|
| Дт | 7470 10 | Бағалы қағаздарды сатып алу-сатудан болған шығыстар            |
| Кт | 1140 61 | Әділ құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржылық активтер |
|    | 2030 61 | Әділ құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржылық активтер; |

8) егер есеп айырысу күні валюталау күнінен (сатып алынатын актив үшін ақшаны нақты аудару) өзгеше болған жағдайда, валюталау күні әділ құны бойынша бағаланатын сатылған борыштық бағалы қағаздардың толық құнына:

|    |         |                                                                             |
|----|---------|-----------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1060 61 | Ағымдағы шоттағы ( инвестициялық шот) ақшалай қаражат (зейнетақы активтері) |
| Кт | 1280 10 | Басқа да дебиторлық берешек.                                                |

**Ескерту. 15-тармақ жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 17.09.2022 № 81 (01.01.2023 ж. бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.**

16. Эмитент әділ құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздарды өтеген кезде, осы Нұсқаулықтың 10, 11 және 12-тармақтарына сәйкес сатып алынған борыштық бағалы қағаздар бойынша сыйақыны, амортизацияны, сыйлықақыны немесе дисконтты есептегеннен кейін және әділ құны бойынша қайта бағалағаннан кейін эмитенттен келіп түскен ақша сомасына мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

|    |         |                                                                           |
|----|---------|---------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1060 61 | Ағымдағы шоттағы ( инвестициялық шот) ақша қаражаты (зейнетақы активтері) |
| Кт | 1140 61 | Әділ құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері              |
|    | 1270 01 | Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер  |
|    | 1270 04 | Бағалы қағаздар бойынша бұрынғы ұстаушылар есептеген сыйақы               |

|         |                                                                          |
|---------|--------------------------------------------------------------------------|
| 2030 61 | Әділ құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері              |
| 2170 01 | Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер |
| 2170 03 | Бағалы қағаздар бойынша бұрынғы ұстаушылар есептеген сыйақы.             |

## 2-параграф. Әділ құны бойынша бағаланатын сатып алынған үлестік бағалы қағаздарды есепке алу

17. "Әділ құны бойынша бағаланатын" санатына жіктелген үлестік бағалы қағаздарды сатып алу кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

### 1) брокерге аванс аудару кезінде:

|    |         |                                                                              |
|----|---------|------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1610 02 | Брокерлермен есеп айырысу                                                    |
| Кт | 1060 61 | Ағымдағы шоттағы ( инвестициялық шот) ақшалай қаражат (зейнетақы активтері); |

### 2) комиссиялық шығыстар сомасына:

|    |         |                                                                                                     |
|----|---------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 7470 81 | Қор биржасының қызметтері үшін комиссиялық шығыстар                                                 |
|    | 7470 82 | Брокерлік және дилерлік қызмет бойынша көрсетілетін қызметтер үшін комиссиялық шығыстар             |
| Кт | 3380 81 | Қор биржасының қызметтері үшін есептелген комиссиялық шығыстар                                      |
|    | 3380 82 | Брокерлік және дилерлік қызмет бойынша көрсетілетін қызметтер үшін есептелген комиссиялық шығыстар; |

### 3) бұрын есептелген комиссиялық шығыстарды төлеу кезінде:

|    |         |                                                                                                    |
|----|---------|----------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 3380 81 | Қор биржасының қызметтері үшін есептелген комиссиялық шығыстар                                     |
|    | 3380 82 | Брокерлік және дилерлік қызмет бойынша көрсетілетін қызметтер үшін есептелген комиссиялық шығыстар |
| Кт | 1060 61 | Ағымдағы шоттағы ( инвестициялық шот) ақшалай қаражат (зейнетақы активтері)                        |
|    | 1610 02 | Брокерлермен есеп айырысу;                                                                         |

4) үлестік бағалы қағаздарды сатып алу бойынша мәміле жасалған күні шартты міндеттемелер мен шартты талаптар сомасына мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

|    |         |                                                          |
|----|---------|----------------------------------------------------------|
| Дт | 8300 01 | Қаржы активтерін сатып алу бойынша шартты талаптар       |
| Кт | 8600 13 | Қаржы активтерін сатып алу бойынша шартты міндеттемелер; |

5) Мәміле жасалған күн мен есеп айырысу күні арасындағы кезең ішінде туындайтын үлестік бағалы қағаздардың әділ құнын оң қайта бағалау сомасына мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

|    |         |                                                                                                                                                  |
|----|---------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1140 64 | Әділ құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтерінің әділ құнын оң түзету                                                             |
|    | 2030 64 | Әділ құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтерінің әділ құнын оң түзету                                                              |
| Кт | 6150 01 | Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар құнының өзгеруінен түскен кірістер; |

6) Мәміле жасалған күн мен есеп айырысу күні арасындағы кезең ішінде туындайтын үлестік бағалы қағаздардың әділ құнын теріс қайта бағалау сомасына мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

|    |         |                                                                                                                                                 |
|----|---------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 7470 03 | Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар құнының өзгеруінен болған шығыстар |
| Кт | 1140 65 | Әділ құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтерінің әділ құнын теріс түзету                                                         |
|    | 2030 65 | Әділ құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтерінің әділ құнын теріс түзету;                                                         |

7) сатып алынған үлестік бағалы қағаздың таза құнына есеп айырысу күніне:

|    |         |                                                                             |
|----|---------|-----------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1140 61 | Әділ құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері                |
|    | 2030 61 | Әділ құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері                 |
| Кт | 1060 61 | Ағымдағы шоттағы ( инвестициялық шот) ақшалай қаражат (зейнетақы активтері) |
|    | 1610 02 | Брокерлермен есеп айырысу;                                                  |

8) Стандартта көзделген жағдайларда, операция бағасы активтің әділ құнын білдірмеген кезде Қор және инвестициялық портфельді басқарушы немесе Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі арасында жасалған инвестициялық (сенімгерлікпен)

басқару туралы шартқа сәйкес инвестициялық портфельді басқарушыдан немесе сенімгерлікпен басқаруды жүзеге асыратын Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкінен алынған ақпарат негізінде қаржы активтерін бастапқы тану әділ құны бойынша жүзеге асырылады:

үлестік бағалы қағаздарды сатып алу бойынша мәміле сомасы олардың әділ құнынан асып кеткен кезде:

|    |         |                                                              |
|----|---------|--------------------------------------------------------------|
| Дт | 7470 10 | Бағалы қағаздарды сатып алу-сатудан болған шығыстар          |
| Кт | 1140 61 | Әділ құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері |
|    | 2030 61 | Әділ құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері; |

үлестік бағалы қағаздардың әділ құны оларды сатып алу бойынша мәміле сомасынан асып кеткен кезде:

|    |         |                                                              |
|----|---------|--------------------------------------------------------------|
| Дт | 1140 61 | Әділ құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері |
|    | 2030 61 | Әділ құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері  |
| Кт | 6280 09 | Бағалы қағаздарды сатып алу-сатудан түскен кірістер;         |

9) Үлестік бағалы қағаздарды сатып алу бойынша шартты міндеттемелер мен талаптар сомасына есеп айырысу күніне мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

|    |         |                                                         |
|----|---------|---------------------------------------------------------|
| Дт | 8600 13 | Қаржы активтерін сатып алу бойынша шартты міндеттемелер |
| Кт | 8300 01 | Қаржы активтерін сатып алу бойынша шартты талаптар;     |

10) егер есеп айырысу күні валюталау күнінен (сатып алынатын актив үшін ақшаны нақты аудару) өзгеше болған жағдайда, валюталау күні әділ құны бойынша бағаланатын сатылған үлестік бағалы қағаздардың толық құнына:

|    |         |                                                                            |
|----|---------|----------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 3540    | Басқа да қысқа мерзімді міндеттемелері                                     |
| Кт | 1060 61 | Ағымдағы шоттағы ( инвестициялық шот) ақша қаражаты (зейнетақы активтері). |

**Ескерту. 17-тармақ жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 17.09.2022 № 81 (01.01.2023 ж. бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.**

18. Әділ құны бойынша бағаланатын үлестік бағалы қағаздар бойынша акционерлік қоғам акционерлерінің жалпы жиналысының дивидендтер алуға құқығы бар акционерлердің тізілімі тіркелген күні дивидендтер төлеу туралы шешімі негізінде тиесілі дивидендтер сомасына мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

|    |         |                                                                       |
|----|---------|-----------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1270 01 | Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кіріс |
|    | 2170 01 | Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кіріс |
| Кт | 6110 01 | Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы алуға байланысты кіріс.  |

**Ескерту. 18-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 27.11.2023 № 87 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.**

19. Әділ құны бойынша бағаланатын сатып алынған үлестік бағалы қағаздардың әділ құны бойынша және құны шетел валютасымен көрсетілген әділ құны бойынша бағаланатын үлестік бағалы қағаздар валюталарының айырбастау бағамы бойынша қайта бағалау кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) егер әділ құн бойынша бағаланатын үлестік бағалы қағаздардың әділ құны олардың есептік құнынан жоғары болса, оң түзету сомасына және құны шетел валютасымен көрсетілген, әділ құн бойынша бағаланатын үлестік бағалы қағаздар бойынша бағамдық айырма сомасына:

|    |         |                                                                                                                                                 |
|----|---------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1140 64 | Әділ құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтерінің әділ құнын оң түзету                                                            |
|    | 2030 64 | Әділ құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтерінің әділ құнын оң түзету                                                             |
| Кт | 6150 01 | Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар құнының өзгеруінен болған кірістер; |

2) егер әділ құны бойынша бағаланатын үлестік бағалы қағаздардың есептік құны олардың әділ құнынан жоғары болса, теріс түзету сомасына және құны шетел валютасымен көрсетілген, әділ құны бойынша бағаланатын үлестік бағалы қағаздар бойынша бағамдық айырма сомасына:

|    |         |                                                                                                                                                 |
|----|---------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 7470 03 | Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар құнының өзгеруінен болған шығыстар |
| Кт | 1140 65 | Әділ құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтерінің әділ құнын теріс түзету                                                         |

|  |         |                                                                                         |
|--|---------|-----------------------------------------------------------------------------------------|
|  | 2030 65 | Әділ құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтерінің әділ құнын теріс түзету; |
|--|---------|-----------------------------------------------------------------------------------------|

3) әділ құны бойынша бағаланатын үлестік бағалы қағаздардың әділ құнын есепте тұрған оң немесе теріс түзету сомасына:

|    |         |                                                                                         |
|----|---------|-----------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1140 65 | Әділ құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтерінің әділ құнын теріс түзету |
|    | 2030 65 | Әділ құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтерінің әділ құнын теріс түзету  |
| Кт | 1140 64 | Әділ құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтерінің әділ құнын оң түзету    |
|    | 2030 64 | Әділ құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтерінің әділ құнын оң түзету.    |

**Ескерту. 19-тармаққа өзгеріс енгізілді – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 14.10.2019 № 171 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.**

20. Осы Нұсқаулықтың 18-тармағына сәйкес дивидендтерді есептегеннен кейін әділ құн бойынша бағаланатын үлестік бағалы қағаздар бойынша эмитент дивидендтерді төлеген кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

|    |         |                                                                               |
|----|---------|-------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1060 61 | Ағымдағы шоттағы ( инвестициялық шот) ақша қаражаттары (зейнетақы активтері ) |
| Кт | 1270 01 | Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер      |
|    | 2170 01 | Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер.     |

21. Сатып алынған әділ құны бойынша бағаланатын үлестік бағалы қағаздарды сату кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) әділ құны бойынша бағаланатын үлестік бағалы қағаздардың әділ құны бойынша жинақталған оң қайта бағалау сомасына:

|    |         |                                                                                      |
|----|---------|--------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1140 61 | Әділ құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері                         |
|    | 2030 61 | Әділ құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері                          |
| Кт | 1140 64 | Әділ құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтерінің әділ құнын оң түзету |

2030 64

Әділ құны бойынша бағаланатын  
ұзақ мерзімді қаржы активтерінің  
әділ құнын оң түзету;

2) әділ құны бойынша бағаланатын үлестік бағалы қағаздардың әділ құны бойынша жинақталған теріс қайта бағалау сомасына:

|    |         |                                                                                                  |
|----|---------|--------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1140 65 | Әділ құны бойынша бағаланатын<br>қысқа мерзімді қаржы<br>активтерінің әділ құнын теріс<br>түзету |
|    | 2030 65 | Әділ құны бойынша бағаланатын<br>ұзақ мерзімді қаржы активтерінің<br>әділ құнын теріс түзету     |
| Кт | 1140 61 | Әділ құны бойынша бағаланатын<br>қысқа мерзімді қаржы активтері                                  |
|    | 2030 61 | Әділ құны бойынша бағаланатын<br>ұзақ мерзімді қаржы активтері;                                  |

3) әділ құны бойынша бағаланатын үлестік бағалы қағаздарды сату бойынша жасалған мәмілелер сомасына:

|    |         |                                                                                   |
|----|---------|-----------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1060 61 | Ағымдағы шоттағы (<br>инвестициялық шот) ақшалай<br>қаражат (зейнетақы активтері) |
| Кт | 1140 61 | Әділ құны бойынша бағаланатын<br>қысқа мерзімді қаржы активтері                   |
|    | 2030 61 | Әділ құны бойынша бағаланатын<br>ұзақ мерзімді қаржы активтері                    |

4) әділ құны бойынша бағаланатын үлестік бағалы қағаздарды сату бойынша жасалған мәміле сомасы олардың есептік құнынан асып кеткен жағдайда, айырма сомасына:

|    |         |                                                                                   |
|----|---------|-----------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1060 61 | Ағымдағы шоттағы (<br>инвестициялық шот) ақшалай<br>қаражат (зейнетақы активтері) |
| Кт | 6280 09 | Бағалы қағаздарды сатып<br>алу-сатудан түскен кірістер;                           |

5) әділ құны бойынша бағаланатын үлестік бағалы қағаздардың есептік құны оларды сату бойынша жасалған мәміле сомасынан асып кеткен жағдайда, айырма сомасына:

|    |         |                                                                   |
|----|---------|-------------------------------------------------------------------|
| Дт | 7470 10 | Бағалы қағаздарды сатып<br>алу-сатудан болған шығыстар            |
| Кт | 1140 61 | Әділ құны бойынша бағаланатын<br>қысқа мерзімді қаржы активтері   |
|    | 2030 61 | Әділ құны бойынша бағаланатын<br>ұзақ мерзімді қаржы активтері."; |

6) егер есеп айырысу күні валюталау күнінен (сатып алынатын актив үшін ақшаны нақты аудару) өзгеше болған жағдайда, валюталау күні әділ құны бойынша бағаланатын сатылған үлестік бағалы қағаздардың толық құнына:

|    |         |                                                                             |
|----|---------|-----------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1060 61 | Ағымдағы шоттағы ( инвестициялық шот) ақшалай қаражат (зейнетақы активтері) |
| Кт | 1280 10 | Басқа да дебиторлық берешек.";                                              |

**Ескерту. 21-тармақ жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 17.09.2022 № 81 (01.01.2023 ж. бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.**

**2-1-параграф. Әділ құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздардың құнын есептен шығару бойынша операцияларды есепке алу:**

**Ескерту. 4-тарау 2-1-параграфпен толықтырылды – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 14.10.2019 № 171 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.**

21-1. Әділ құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздардың құнын есептен шығару кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) әділ құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздар бойынша амортизацияланбаған сыйлықақының сомасына:

|    |         |                                                                                |
|----|---------|--------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1140 61 | Әділ құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері                   |
|    | 2030 61 | Әділ құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері                    |
| Кт | 1140 63 | Әділ құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері бойынша сыйлықақы |
|    | 2030 63 | Әділ құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері бойынша сыйлықақы; |

2) әділ құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздар бойынша амортизацияланбаған дисконттың (жеңілдіктің) сомасына:

|    |         |                                                                              |
|----|---------|------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1140 62 | Әділ құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт |
|    | 2030 62 | Әділ құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт  |
| Кт | 1140 61 | Әділ құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері                 |
|    | 2030 61 | Әділ құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері;                 |

3) әділ құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздарды теріс қайта бағалау сомасына :

|    |         |                                                                                         |
|----|---------|-----------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1140 65 | Әділ құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтерінің әділ құнын теріс түзету |
|    |         |                                                                                         |

|    |         |                                                                                        |
|----|---------|----------------------------------------------------------------------------------------|
|    | 2030 65 | Әділ құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтерінің әділ құнын теріс түзету |
| Кт | 1140 61 | Әділ құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері                           |
|    | 2030 61 | Әділ құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері                            |
|    | 1270 01 | Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер               |
|    | 2170 01 | Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер.              |

21-2. Эмитент әділ құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздардың құнын өтеген кезде, мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

|    |         |                                                                                                                                                  |
|----|---------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1060 61 | Ағымдағы шоттағы ( инвестициялық шот) ақша қаражаты (зейнетақы активтері)                                                                        |
| Кт | 6150 01 | Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар құнының өзгеруінен түскен кірістер. |

21-3. Әділ құн бойынша бағаланатын бағалы қағаздарды қалпына келтіру кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

|    |         |                                                                                                                                                    |
|----|---------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1140 61 | Әділ құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері                                                                                       |
|    | 2030 61 | Әділ құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері                                                                                        |
|    | 1270 01 | Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер                                                                           |
|    | 2170 01 | Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер                                                                           |
| Кт | 1140 65 | Әділ құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтерінің әділ құнын теріс түзету                                                            |
|    | 2030 65 | Әділ құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтерінің әділ құнын теріс түзету                                                             |
|    | 6150 01 | Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар құнының өзгеруінен түскен кірістер."; |

### 3-параграф. Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздармен операцияларды есепке алу

22. "Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын" санатына жіктелген бағалы қағаздарды сатып алған кезде мәміле бойынша шығындар кіретін сатып алу құнына мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) брокерге авансты есептеу немесе аудару кезінде:

|    |         |                                                                              |
|----|---------|------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1610 02 | Брокерлермен есеп айырысу                                                    |
| Кт | 1060 61 | Ағымдағы шоттағы ( инвестициялық шот) ақшалай қаражат (зейнетақы активтері); |

2) шартты міндеттемелер мен шартты талаптар сомасына бағалы қағаздарды сатып алу бойынша мәміле жасалған күні мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

|    |         |                                                          |
|----|---------|----------------------------------------------------------|
| Дт | 8300 01 | Қаржы активтерін сатып алу бойынша шартты талаптар       |
| Кт | 8600 13 | Қаржы активтерін сатып алу бойынша шартты міндеттемелер; |

3) сатып алынған борыштық бағалы қағаздың таза құнына (оның номиналдық құнынан аспайтын сомаға) есеп айырысу күніне:

|    |         |                                                                             |
|----|---------|-----------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1130 61 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері   |
|    | 2020 61 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері    |
| Кт | 1060 61 | Ағымдағы шоттағы ( инвестициялық шот) ақшалай қаражат (зейнетақы активтері) |
|    | 1610 02 | Брокерлермен есеп айырысу;                                                  |

4) сыйлықақы сомасына, сондай-ақ мәміле бойынша шығындар сомасына:

|    |         |                                                                                             |
|----|---------|---------------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1130 63 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері бойынша сыйлықақы |
|    | 2020 63 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері бойынша сыйлықақы  |
| Кт | 1060 61 | Ағымдағы шоттағы ( инвестициялық шот) ақшалай қаражат (зейнетақы активтері)                 |
|    | 1610 02 | Брокерлермен есеп айырысу;                                                                  |

5) дисконт (жеңілдік) сомасына:

|    |         |                                                                                           |
|----|---------|-------------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1130 61 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері                 |
|    | 2020 61 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері                  |
| Кт | 1130 62 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт |
|    | 2020 62 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт; |

6) бұрынғы ұстаушылар есептеген сыйақы сомасына:

|    |         |                                                                             |
|----|---------|-----------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1270 04 | Бағалы қағаздар бойынша бұрынғы ұстаушылар есептеген сыйақы                 |
|    | 2170 03 | Бағалы қағаздар бойынша бұрынғы ұстаушылар есептеген сыйақы                 |
| Кт | 1060 61 | Ағымдағы шоттағы ( инвестициялық шот) ақшалай қаражат (зейнетақы активтері) |
|    | 1610 02 | Брокерлермен есеп айырысу;                                                  |

7) Стандартта көзделген жағдайларда, операция бағасы активтің әділ құнын білдірмеген кезде қаржы активтерін бастапқы тану Қор және инвестициялық портфельді басқарушы немесе Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкі арасында жасалған инвестициялық (сенімгерлікпен) басқару туралы шартқа сәйкес инвестициялық портфельді басқарушыдан немесе сенімгерлікпен басқаруды жүзеге асыратын Қазақстан Республикасының Ұлттық Банкінен алынған ақпарат негізінде әділ құн бойынша жүзеге асырылады:

борыштық бағалы қағазды сатып алу бойынша мәміле сомасы олардың әділ құнынан асып түскен жағдайда:

|    |         |                                                                                           |
|----|---------|-------------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 7470 10 | Бағалы қағаздарды сатып алу-сатудан болған шығыстар                                       |
| Кт | 1130 62 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт |
|    | 2020 62 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт  |
|    | 1130 63 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қысқа                                          |

мерзімді қаржы активтері  
бойынша сыйлықақы

2020 63

Амортизацияланған құны  
бойынша бағаланатын ұзақ  
мерзімді қаржы активтері  
бойынша сыйлықақы;

борыштық бағалы қағаздардың әділ құны оларды сатып алу бойынша мәміле  
сомасынан асып түскен жағдайда:

|    |         |                                                                                                      |
|----|---------|------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1130 63 | Амортизацияланған құны<br>бойынша бағаланатын қысқа<br>мерзімді қаржы активтері<br>бойынша сыйлықақы |
|    | 2020 63 | Амортизацияланған құны<br>бойынша бағаланатын ұзақ<br>мерзімді қаржы активтері<br>бойынша сыйлықақы  |
|    | 1130 62 | Амортизацияланған құны<br>бойынша бағаланатын қысқа<br>мерзімді қаржы активтері<br>бойынша дисконт   |
|    | 2020 62 | Амортизацияланған құны<br>бойынша бағаланатын ұзақ<br>мерзімді қаржы активтері<br>бойынша дисконт    |
| Кт | 6280 09 | Бағалы қағаздарды сатып<br>алу-сатудан түскен кірістер;                                              |

8) есеп айырысу күніне шартты міндеттемелер мен борыштық бағалы қағаздарды  
сатып алу жөніндегі талаптар сомасына мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге  
асырылады:

|    |         |                                                            |
|----|---------|------------------------------------------------------------|
| Дт | 8600 13 | Қаржы активтерін сатып алу<br>бойынша шартты міндеттемелер |
| Кт | 8300 01 | Қаржы активтерін сатып алу<br>бойынша шартты талаптар;     |

9) егер есеп айырысу күні валюталау күнінен (сатып алынатын актив үшін ақшаны  
нақты аудару) өзгеше болған жағдайда, валюталау күні амортизацияланған құны  
бойынша бағаланатын сатып алынған бағалы қағаздардың толық құнына:

|    |         |                                                                                      |
|----|---------|--------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 3540    | Басқа да қысқа мерзімді<br>міндеттемелер                                             |
| Кт | 1060 61 | Ағымдағы шоттағы (<br>инвестициялық шот) ақшалай<br>қаражат (зейнетақы активтері)."; |

**Ескерту. 22-тармақ жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 17.09.2022  
№ 81 (01.01.2023 ж. бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.**

23. Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын сатып алынған бағалы қағаздар  
бойынша сыйақыны есептеген кезде мынадай бухгалтерлік жазба жазылады:

|    |         |                                                                          |
|----|---------|--------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1270 01 | Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер |
|    | 2170 01 | Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер |
| Кт | 6110 01 | Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы алуға байланысты кірістер.  |

24. Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйлықақыны немесе дисконтты (жеңілдікті) амортизациялау кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жазылады:

1) сыйлықақы амортизация сомасына:

|    |         |                                                                                             |
|----|---------|---------------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 7310 02 | Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйлықақы амортизациясымен байланысты болған шығыстар |
| Кт | 1130 63 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері бойынша сыйлықақы |
|    | 2020 63 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері бойынша сыйлықақы  |

2) дисконт (жеңілдік) амортизациясы сомасына:

|    |         |                                                                                           |
|----|---------|-------------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1130 62 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт |
|    | 2020 62 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт  |
| Кт | 6110 03 | Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша дисконттың амортизациясымен байланысты кірістер     |

25. Құны валюталарды айырбастау бағамы бойынша шетел валютасымен көрсетілген, амортизацияланған құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздарды қайта бағалаған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жазылады:

1) оң бағамдық айырма сомасына:

|    |         |                                                                           |
|----|---------|---------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1130 61 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері |
|    |         |                                                                           |

|    |         |                                                                                            |
|----|---------|--------------------------------------------------------------------------------------------|
|    | 1130 63 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері                  |
|    | 1270 01 | Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер                   |
|    | 1270 04 | Алдыңғы ұстаушылардың бағалы қағаздар бойынша есептеген сыйақысы                           |
|    | 2020 61 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері                   |
|    | 2020 63 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері бойынша сыйлықақы |
|    | 2170 01 | Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер                   |
|    | 2170 03 | Алдыңғы ұстаушылардың бағалы қағаздар бойынша есептеген сыйақысы                           |
| Кт | 6250 02 | Шетел валютасын қайта бағалаудан түскен кірістер;                                          |

және бір мезгілде:

|    |         |                                                                                           |
|----|---------|-------------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 7430 02 | Шетел валютасын қайта бағалаудан болған шығыстар                                          |
| Кт | 1130 62 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт |
|    | 2020 62 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт; |

2) теріс бағамдық айырма сомасына:

|    |         |                                                                                             |
|----|---------|---------------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 7430 02 | Шетел валютасын қайта бағалаудан болған шығыстар                                            |
| Кт | 1130 61 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері                   |
|    | 1130 63 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері бойынша сыйлықақы |
|    | 1270 01 | Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер                    |
|    |         |                                                                                             |

|  |         |                                                                                            |
|--|---------|--------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | 1270 04 | Алдыңғы ұстаушылардың бағалы қағаздар бойынша есептеген сыйақысы                           |
|  | 2020 61 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері                   |
|  | 2020 63 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері бойынша сыйлықақы |
|  | 2170 01 | Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер                   |
|  | 2170 03 | Алдыңғы ұстаушылардың бағалы қағаздар бойынша есептеген сыйақысы;                          |

және бір мезгілде:

|    |         |                                                                                           |
|----|---------|-------------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1130 62 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт |
| Кт | 2020 62 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт  |
|    | 6250 02 | Шетел валютасын қайта бағалаудан түскен кірістер.                                         |

**Ескерту. 25-тармаққа өзгеріс енгізілді – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 14.10.2019 № 171 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.**

26. Осы Нұсқаулықтың 23-тармағына сәйкес сыйақы есептегеннен кейін эмитент амортизацияланған құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздар бойынша есептелген сыйақыны өтеген кезде алынған сыйақы сомасына мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

|    |         |                                                                               |
|----|---------|-------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1060 61 | Ағымдағы шоттағы ( инвестициялық шот) ақша қаражаттары (зейнетақы активтері ) |
| Кт | 1270 01 | Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер      |
|    | 1270 04 | Бағалы қағаздар бойынша бұрынғы ұстаушылар есептеген сыйақы                   |
|    | 2170 01 | Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер      |

27. Осы Нұсқаулықтың 23 және 24-тармақтарына сәйкес сыйақыны есептегеннен кейін және сыйлықақыны немесе дисконтты (жеңілдікті) амортизациялағаннан кейін амортизацияланған құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздарды сатқан кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жазылады:

1) амортизацияланбаған сыйлықақы сомасына:

|    |         |                                                                                             |
|----|---------|---------------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1130 61 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері                   |
|    | 2020 61 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері                    |
| Кт | 1130 63 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері бойынша сыйлықақы |
|    | 2020 63 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері бойынша сыйлықақы; |

2) амортизацияланбаған дисконт (жеңілдік) сомасына:

|    |         |                                                                                           |
|----|---------|-------------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1130 62 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт |
|    | 2020 62 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт  |
| Кт | 1130 61 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері                 |
|    | 2020 61 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері;                 |

3) амортизацияланған құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздарды сату бойынша жасалған мәміле сомасына:

|    |         |                                                                             |
|----|---------|-----------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1060 61 | Ағымдағы шоттағы ( инвестициялық шот) ақшалай қаражат (зейнетақы активтері) |
| Кт | 1130 61 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері   |
|    | 1270 01 | Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түріндегі есептелген кірістер  |

|         |                                                                            |
|---------|----------------------------------------------------------------------------|
| 1270 04 | Бағалы қағаздар бойынша бұрынғы ұстаушылар есептеген сыйақы                |
| 2020 61 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері   |
| 2170 01 | Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түріндегі есептелген кірістер |
| 2170 03 | Бағалы қағаздар бойынша бұрынғы ұстаушылар есептеген сыйақы;               |

4) амортизацияланған құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздарды сату бойынша жасалған мәміле сомасы оның есептік құнынан асып кеткен жағдайда айырма сомасына :

|    |         |                                                                             |
|----|---------|-----------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1060 61 | Ағымдағы шоттағы ( инвестициялық шот) ақшалай қаражат (зейнетақы активтері) |
| Кт | 6280 09 | Бағалы қағаздарды сатып алу-сатудан түскен кірістер;                        |

5) амортизацияланған құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздардың есептік құны оларды сату бойынша жасалған мәміле сомасынан асып кеткен жағдайда айырма сомасына:

|    |         |                                                                            |
|----|---------|----------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 7470 10 | Бағалы қағаздарды сатып алу-сатудан болған шығыстар                        |
| Кт | 1130 61 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері  |
|    | 2020 61 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері." |

6) егер есеп айырысу күні валюталау күнінен (сатып алынатын актив үшін ақшаны нақты аудару) өзгеше болған жағдайда, валюталау күні амортизацияланған құны бойынша бағаланатын сатылған бағалы қағаздардың толық құнына:

|    |         |                                                                             |
|----|---------|-----------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1060 61 | Ағымдағы шоттағы ( инвестициялық шот) ақшалай қаражат (зейнетақы активтері) |
| Кт | 1280 10 | Басқа да дебиторлық берешек.";                                              |

Ескерту. 27-тармақ жаңа редакцияда көзделген – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 17.09.2022 № 81 (01.01.2023 ж. бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

**4-параграф. Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздар құнсызданған кезде есепке алу**

29. Алып тасталды - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 17.09.2022 № 81 (01.01.2023 ж. бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

30. Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздардың құнсыздануынан шығындарды жабуға резервтер (провизиялар) құрылған кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

|    |         |                                                                                                                              |
|----|---------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 7440 61 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздар бойынша резервтерді (провизияларды) қалыптастыру бойынша шығыстар |
| Кт | 1290 61 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері бойынша зиянды өтеуге арналған резервтер (провизиялар).           |

Ескерту. 30-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 15.03.2021 № 28 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

31. Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздардың құнсыздануынан болған зиянды өтеуге арналған резервтер (провизиялар) азайған (жойылған) кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

|    |         |                                                                                                                                                      |
|----|---------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1290 61 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері бойынша зиянды өтеуге арналған резервтер (провизиялар)                                    |
| Кт | 6240 62 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздар бойынша құрылған резервтерді (провизияларды) қалпына келтіруден (жоюдан) түскен кірістер. |

Ескерту. 31-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 15.03.2021 № 28 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

32. Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын құнсызданған бағалы қағаздарды қалыптастырылған резервтер (провизиялар) есебінен есептен шығарған кезде мынадай бухгалтерлік жазба жазылады:

|    |         |                                                                                                                      |
|----|---------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1290 61 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері бойынша зияндарды жабуға арналған резервтер (провизиялар) |
|----|---------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

|    |         |                                                                           |
|----|---------|---------------------------------------------------------------------------|
| Кт | 1130 61 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері |
|    | 2020 61 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері. |

33. Эмитент амортизацияланған құны бойынша бағаланатын резервтер (провизиялар) есебінен есептен шығарылған бағалы қағаздардың құнын өтеген кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

|    |         |                                                                                                                                                      |
|----|---------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1060 61 | Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ақша қаражаты (зейнетақы активтері)                                                                             |
| Кт | 6240 62 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздар бойынша құрылған резервтерді (провизияларды) қалпына келтіруден (жоюдан) түскен кірістер. |

Ескерту. 33-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 15.03.2021 № 28 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

33-1. Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын және қалыптастырылған резервтер есебінен бұрын есептен шығарылған бағалы қағаздардың құнын қалпына келтіру кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) қысқа мерзімді бағалы қағаздар бойынша:  
талаптар сомасына:

|    |         |                                                                                                                    |
|----|---------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1130 61 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері                                          |
|    | 1270 01 | Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер                                           |
| Кт | 1290 61 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері бойынша зиянды жабуға арналған резервтер (провизиялар), |

және бір мезгілде бағалы қағаздар құнын қалпына келтіру сомасына:

|    |         |                                                                                  |
|----|---------|----------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1290 61 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері бойынша зиянды жабуға |
|----|---------|----------------------------------------------------------------------------------|

|    |         |                                                                                                                                                      |
|----|---------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|    |         | арналған резервтер (провизиялар)                                                                                                                     |
|    |         | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздар бойынша құрылған резервтерді (провизияларды) қалпына келтіруден (жоюдан) түскен кірістер; |
| Кт | 6240 62 |                                                                                                                                                      |

2) ұзақ мерзімді бағалы қағаздар бойынша: талаптар сомасына:

|    |         |                                                                                                                    |
|----|---------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 2020 61 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері                                           |
|    | 2170 01 | Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер                                           |
| Кт | 1290 61 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері бойынша зиянды жабуға арналған резервтер (провизиялар), |

және бір мезгілде бағалы қағаздар құнын қалпына келтіру сомасына:

|    |         |                                                                                                                                                      |
|----|---------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1290 61 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері бойынша зиянды жабуға арналған резервтер (провизиялар)                                    |
| Кт | 6240 62 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздар бойынша құрылған резервтерді (провизияларды) қалпына келтіруден (жоюдан) түскен кірістер. |

Ескерту. 33-1-тармақпен толықтырылды – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 14.10.2019 № 171 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 15.03.2021 № 28 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулыларымен.

34. Алып тасталды – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 14.10.2019 № 171 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

35. Алып тасталды – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 14.10.2019 № 171 (алғашқы

ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

36. Алып тасталды – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 14.10.2019 № 171 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

#### **5-тарау. Зейнетақы активтерін салымдарға орналастыру бойынша операциялардың бухгалтерлік есебі**

Ескерту. 5-тараудың тақырыбы жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 28.11.2016 № 279 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

37. Зейнетақы активтерін екінші деңгейдегі банктерде салымдарға орналастырған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

|    |         |                                                                                                                                                                       |
|----|---------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1150 02 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда бір түнге орналастырылған қысқа мерзімді салымдар                  |
|    | 1150 03 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған талап өткенге дейінгі қысқа мерзімді салымдар      |
|    | 1150 04 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған қысқа мерзімді салымдар                            |
|    | 1150 05 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған шартты қысқа мерзімді салымдар                     |
|    | 1150 06 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған қысқа мерзімді жинақ салымдары (бір жылға дейінгі) |
|    | 2040 01 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған ұзақ мерзімді салымдар                             |
|    |         |                                                                                                                                                                       |

|    |         |                                                                                                                                                  |
|----|---------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|    | 2040 02 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған шартты ұзақ мерзімді салымдар |
|    | 2040 03 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған ұзақ мерзімді салымдар        |
| Кт | 1060 61 | Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ақша қаражаттары (зейнетақы активтері)                                                                      |

**мәміле бойынша шығын сомасына:**

|    |         |                                                                              |
|----|---------|------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1150 12 | Орналастырылған қысқа мерзімді салымдар бойынша сыйлықақы                    |
|    | 2040 09 | Орналастырылған ұзақ мерзімді салымдар бойынша сыйлықақы                     |
| Кт | 1060 61 | Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ақша қаражаттары (зейнетақы активтері). |

**Ескерту. 37-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 14.10.2019 № 171 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.**

**38. Зейнетақы активтерін есептелген сыйақыны алу шартымен салымдарға орналастырған кезде оны орналастырған күні мынадай жазба жүзеге асырылады:**

|    |         |                                                                                                                                                                  |
|----|---------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1150 02 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда бір түнге орналастырылған қысқа мерзімді салымдар             |
|    | 1150 03 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған талап өткенге дейінгі қысқа мерзімді салымдар |
|    | 1150 04 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған қысқа мерзімді салымдар                       |
|    | 1150 05 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген                                                                                                  |

|    |         |                                                                                                                                                                       |
|----|---------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|    |         | түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған шартты қысқа мерзімді салымдар                                                                                     |
|    | 1150 06 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған қысқа мерзімді жинақ салымдары (бір жылға дейінгі) |
|    | 2040 01 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған ұзақ мерзімді салымдар                             |
|    | 2040 02 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған шартты ұзақ мерзімді салымдар                      |
|    | 2040 03 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған ұзақ мерзімді салымдар                             |
| Кт | 1060 61 | Ағымдағы шоттағы ( инвестициялық шот) ақша қаражаттары (зейнетақы активтері )                                                                                         |
|    | 1150 11 | Орналастырылған қысқа мерзімді салымдар бойынша дисконт                                                                                                               |
|    | 2040 08 | Орналастырылған ұзақ мерзімді салымдар бойынша дисконт.                                                                                                               |

Ескерту. 38-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 14.10.2019 № 171 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

39. Салымдар бойынша сыйақы есептеген кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

|    |         |                                                                                                                                                                                              |
|----|---------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1270 22 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған талап өткенге дейінгі салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер |
|    | 1270 23 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған мерзімді салымдар бойынша                                                 |

|    |         |                                                                                                                                                                                              |
|----|---------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|    |         | сыйақы түрінде есептелген кірістер                                                                                                                                                           |
|    | 1270 24 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған шартты салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер                |
|    | 1270 28 | Сыйақы түріндегі басқа да есептелген кірістер                                                                                                                                                |
|    | 1270 38 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған қысқа мерзімді жинақ салымдары бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер |
|    | 2170 22 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған ұзақ мерзімді жинақ салымдары бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер  |
|    | 2170 23 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған мерзімді салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер              |
|    | 2170 24 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған шартты салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер                |
|    | 2170 28 | Сыйақы түріндегі басқа да есептелген кірістер                                                                                                                                                |
| Кт | 6110 29 | Талап өткенге дейінгі салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер                                                                                                                    |
|    | 6110 30 | Мерзімді салымдар бойынша сыйақы алумен байланысты кірістер                                                                                                                                  |
|    | 6110 31 | Шартты салымдар бойынша сыйақы алумен байланысты кірістер                                                                                                                                    |
|    |         |                                                                                                                                                                                              |

|  |         |                                                          |
|--|---------|----------------------------------------------------------|
|  | 6110 34 | Сыйақы алумен байланысты басқа да кірістер               |
|  | 6110 35 | Жинақ салымдары бойынша сыйақы алуға байланысты кірістер |

Ескерту. 39-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 14.10.2019 № 171 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

40. Салымдар бойынша шығындарды амортизациялаған кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 731010 Орналастырылған салымдар бойынша сыйлықақыны амортизациялау бойынша шығыстар

Кт 115012 Орналастырылған қысқа мерзімді салымдар бойынша сыйлықақы

2040 09 Орналастырылған ұзақ мерзімді салымдар бойынша сыйлықақы.

41. Салымдар бойынша бұрын алынған сыйақы түріндегі дисконтты (жеңілдікті) амортизациялаған кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 115011 Орналастырылған қысқа мерзімді салымдар бойынша дисконт

2040 08 Орналастырылған ұзақ мерзімді салымдар бойынша дисконт

Кт 6110 05 Орналастырылған салымдар бойынша дисконтты амортизациялау бойынша кірістер.

42. Құны шетел валютасымен көрсетілген салымдарды қайта бағалаған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) оң бағамдық айырма сомасына:

|    |         |                                                                                                                                                                  |
|----|---------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1150 02 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда бір түнге орналастырылған қысқа мерзімді салымдар             |
|    | 1150 03 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған талап өткенге дейінгі қысқа мерзімді салымдар |
|    | 1150 04 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған қысқа мерзімді салымдар                       |

|  |         |                                                                                                                                                                                              |
|--|---------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | 1150 05 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған шартты қысқа мерзімді салымдар                                            |
|  | 1150 06 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған қысқа мерзімді жинақ салымдары (бір жылға дейінгі)                        |
|  | 1150 12 | Орналастырылған қысқа мерзімді салымдар бойынша сыйлықақы                                                                                                                                    |
|  | 1270 22 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған талап өткенге дейінгі салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер |
|  | 1270 23 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған мерзімді салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер              |
|  | 1270 24 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған шартты салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер                |
|  | 1270 28 | Сыйақы түріндегі басқа да есептелген кірістер                                                                                                                                                |
|  | 1270 38 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған қысқа мерзімді жинақ салымдары бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер |
|  | 2040 01 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған ұзақ мерзімді салымдар                                                    |
|  | 2040 02 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын                                                                                                     |

|    |         |                                                                                                                                                                                             |
|----|---------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|    |         | ұйымдарда орналастырылған шартты ұзақ мерзімді салымдар                                                                                                                                     |
|    | 2040 03 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған ұзақ мерзімді жинақ салымдары                                            |
|    | 2040 09 | Орналастырылған ұзақ мерзімді салымдар бойынша сыйлықақы                                                                                                                                    |
|    | 2170 22 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған ұзақ мерзімді жинақ салымдары бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер |
|    | 2170 23 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған мерзімді салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер             |
|    | 2170 24 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған шартты салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер               |
|    | 2170 28 | Сыйақы түріндегі басқа да есептелген кірістер                                                                                                                                               |
| Кт | 6250 02 | Шетел валютасын қайта бағалаудан түскен кірістер;                                                                                                                                           |

және бір мезгілде, теріс бағамдық айырма сомасына:

|    |         |                                                         |
|----|---------|---------------------------------------------------------|
| Дт | 7430 02 | Шетел валютасын қайта бағалаудан болған шығыстар        |
| Кт | 1150 11 | Орналастырылған қысқа мерзімді салымдар бойынша дисконт |
|    | 2040 08 | Орналастырылған ұзақ мерзімді салымдар бойынша дисконт; |

2) теріс бағамдық айырма сомасына:

|    |         |                                                                                                                                                      |
|----|---------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 7430 02 | Шетел валютасын қайта бағалаудан болған шығыстар                                                                                                     |
| Кт | 1150 02 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда бір түнге орналастырылған қысқа мерзімді салымдар |

|  |         |                                                                                                                                                                                              |
|--|---------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | 1150 03 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған талап өткенге дейінгі қысқа мерзімді салымдар                             |
|  | 1150 04 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған қысқа мерзімді салымдар                                                   |
|  | 1150 05 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған шартты қысқа мерзімді салымдар                                            |
|  | 1150 06 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған қысқа мерзімді жинақ салымдары (бір жылға дейінгі)                        |
|  | 1150 12 | Орналастырылған қысқа мерзімді салымдар бойынша сыйлықақы                                                                                                                                    |
|  | 1270 22 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған талап өткенге дейінгі салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер |
|  | 1270 23 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған мерзімді салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер              |
|  | 1270 24 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған шартты салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер                |
|  | 1270 28 | Сыйақы түріндегі басқа да есептелген кірістер                                                                                                                                                |
|  | 1270 38 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған                                                                           |

|  |         |                                                                                                                                                                                             |
|--|---------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  |         | қысқа мерзімді жинақ салымдары бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер                                                                                                                   |
|  | 2040 01 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған ұзақ мерзімді салымдар                                                   |
|  | 2040 02 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған шартты ұзақ мерзімді салымдар                                            |
|  | 2040 03 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған ұзақ мерзімді жинақ салымдары                                            |
|  | 2040 09 | Орналастырылған ұзақ мерзімді салымдар бойынша сыйлықақы                                                                                                                                    |
|  | 2170 22 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған ұзақ мерзімді жинақ салымдары бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер |
|  | 2170 23 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған мерзімді салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер             |
|  | 2170 24 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған шартты салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер               |
|  | 2170 28 | Сыйақы түріндегі басқа да есептелген кірістер;                                                                                                                                              |

және бір мезгілде:

|    |         |                                                         |
|----|---------|---------------------------------------------------------|
| Дт | 1150 11 | Орналастырылған қысқа мерзімді салымдар бойынша дисконт |
|    | 2040 08 | Орналастырылған ұзақ мерзімді салымдар бойынша дисконт  |
| Кт | 6250 02 | Шетел валютасын қайта бағалаудан түскен кірістер.       |

Ескерту. 42-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 14.10.2019 № 171 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

43. Осы Нұсқаулықтың 39-тармағына сәйкес салымдар бойынша бұрын есептелген сыйақыны алған кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

|    |         |                                                                                                                                                                                              |
|----|---------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1060 61 | Ағымдағы шоттағы ( инвестициялық шот) ақша қаражаттары (зейнетақы активтері )                                                                                                                |
| Кт | 1270 22 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған талап өткенге дейінгі салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер |
|    | 1270 23 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған мерзімді салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер              |
|    | 1270 24 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған шартты салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер                |
|    | 1270 28 | Сыйақы түріндегі басқа да есептелген кірістер                                                                                                                                                |
|    | 1270 38 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған қысқа мерзімді жинақ салымдары бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер |
|    | 2170 22 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған ұзақ мерзімді салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер         |
|    | 2170 23 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған                                                                           |

|  |         |                                                                                                                                                                               |
|--|---------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  |         | мерзімді салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер                                                                                                                  |
|  | 2170 24 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған шартты салымдар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер |
|  | 2170 28 | Сыйақы түріндегі басқа да есептелген кірістер.                                                                                                                                |

Ескерту. 43-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 14.10.2019 № 171 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

44. Салымның негізгі сомасын өтеген кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

|    |         |                                                                                                                                                                       |
|----|---------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1060 61 | Ағымдағы шоттағы ( инвестициялық шот) ақша қаражаттары (зейнетақы активтері )                                                                                         |
| Кт | 1150 02 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда бір түнге орналастырылған қысқа мерзімді салымдар                  |
|    | 1150 03 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған талап өткенге дейінгі қысқа мерзімді салымдар      |
|    | 1150 04 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған қысқа мерзімді салымдар                            |
|    | 1150 05 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған шартты қысқа мерзімді салымдар                     |
|    | 1150 06 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған қысқа мерзімді жинақ салымдары (бір жылға дейінгі) |
|    |         |                                                                                                                                                                       |

|  |         |                                                                                                                                                   |
|--|---------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | 2040 01 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған ұзақ мерзімді салымдар         |
|  | 2040 02 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған шартты ұзақ мерзімді салымдар  |
|  | 2040 03 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған ұзақ мерзімді жинақ салымдары. |

Ескерту. 44-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 14.10.2019 № 171 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

45. Алып тасталды – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 17.09.2022 № 81 (01.01.2023 ж. бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

46. Орналастырылған салымдар бойынша құнсызданудан болған зияндарды жабуға резервтар (провизиялар) құрылған кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

|    |         |                                                                                                                                                              |
|----|---------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 7440 02 | Орналастырылған салымдар бойынша резервтерді (провизияларды) қалыптастыру бойынша шығыстар                                                                   |
| Кт | 1290 24 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған салымдар бойынша резервтер (провизиялар). |

Ескерту. 46-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 14.10.2019 № 171 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

47. Орналастырылған салымдар бойынша құнсызданудан болған зиянды жабуға қалыптастырылған резервтерді (провизияларды) азайтқан (жойған) кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

|    |         |                                                                                                                                                             |
|----|---------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1290 24 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған салымдар бойынша резервтер (провизиялар) |
|    |         | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген                                                                                             |

|    |         |                                                                                                                                                       |
|----|---------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Кт | 6240 02 | түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған салымдар бойынша құрылған резервтерді (провизияларды) қалпына келтіруден (жоюдан) түскен кірістер. |
|----|---------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|

**Ескерту. 47-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 14.10.2019 № 171 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.**

48. Қалыптастырылған резервтердің (провизиялардың) есебінен орналастырылған салымдар есептен шығарылған кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

|    |         |                                                                                                                                                                       |
|----|---------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1290 24 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған салымдар бойынша резервтер (провизиялар)           |
| Кт | 1150 02 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда бір түнге орналастырылған қысқа мерзімді салымдар                  |
|    | 1150 03 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған талап өткенге дейінгі қысқа мерзімді салымдар      |
|    | 1150 04 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған қысқа мерзімді салымдар                            |
|    | 1150 05 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған шартты қысқа мерзімді салымдар                     |
|    | 1150 06 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған қысқа мерзімді жинақ салымдары (бір жылға дейінгі) |
|    | 2040 01 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған ұзақ мерзімді салымдар                             |

|  |         |                                                                                                                                                  |
|--|---------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  | 2040 02 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған шартты ұзақ мерзімді салымдар |
|  | 2040 03 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған ұзақ мерзімді жинақ салымдар. |

**Ескерту. 48-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 14.10.2019 № 171 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.**

49. Резервтер (провизиялар) арқылы есептен шығарылған салымдардың құнын өтеген кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 1060 61 Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ақша  
қаражаттары (зейнетақы активтері)

Кт 6240 02 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған салымдар бойынша құрылған резервтерді (провизияларды) қалпына келтіруден (жоюдан) түскен кірістер.

50. Қор салымдардың құнсыздануынан болған зияндарды өтеу туралы шешімді қабылдаған жағдайда мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 1280 10 Басқа да дебиторлық берешек

Кт 6240 02 Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған салымдар бойынша құрылған резервтерді (провизияларды) қалпына келтіруден (жоюдан) түскен кірістер.

51. Қор салымдардың құнсыздануынан болған зияндарды өтеген кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 1060 61 Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ақша  
қаражаттары (зейнетақы активтері)

Кт 1280 10 Басқа да дебиторлық берешек.

**52. Алып тасталды – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 17.09.2022 № 81 (01.01.2023 ж. бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.**

**6-тарау. Сатып алынған борыштық және үлестік бағалы қағаздарды санаттар бойынша қайта жіктеудің бухгалтерлік есебі**

Ескерту. 6-тараудың тақырыбы жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 28.11.2016 № 279 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

Ескерту. 6-тарау жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 26.07.2013 № 194 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

53. Сыйақыны есептегеннен, сыйлықақыны немесе дисконтты (жеңілдікті) амортизациялағаннан кейін, осы Нұсқаулықтың 10, 11 және 12-тармақтарына сәйкес қайта жіктелетін борыштық бағалы қағаздарды әділ құны бойынша қайта бағалаған соң борыштық бағалы қағаздарды "әділ құны бойынша бағаланатын" санаттан "амортизацияланған құны бойынша бағаланатын" санатқа аударған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жазылады:

1) борыштық бағалы қағаздардың номиналдық құнына:

|    |         |                                                                           |
|----|---------|---------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1130 61 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері |
|    | 2020 61 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері  |
| Кт | 1140 61 | Әділ құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері              |
|    | 2020 61 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері; |

2) борыштық бағалы қағаздар бойынша есептелген сыйақы сомасына:

|    |         |                                                                                                                                                    |
|----|---------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1270 01 | Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер (амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтерінің жеке шоты) |
|    | 1270 04 | Алдыңғы ұстаушылар бағалы қағаздар бойынша есептеген сыйақы (амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтерінің жеке шоты)              |
|    | 2170 01 | Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер (амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтерінің жеке шоты) |
|    | 2170 03 | Алдыңғы ұстаушылар бағалы қағаздар бойынша есептеген сыйақы (амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтерінің жеке шоты)              |

|    |         |                                                                                                                                       |
|----|---------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|    |         | бойынша бағаланатын қаржы активтерінің жеке шоты)                                                                                     |
| Кт | 1270 01 | Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер (әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтерінің жеке шоты) |
|    | 1270 04 | Алдыңғы ұстаушылар бағалы қағаздар бойынша есептеген сыйақы (әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтерінің жеке шоты)              |
|    | 2170 01 | Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер (әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтерінің жеке шоты) |
|    | 2170 03 | Алдыңғы ұстаушылар бағалы қағаздар бойынша есептеген сыйақы (әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтерінің жеке шоты);             |

### 3) амортизацияланбаған сыйлықақы сомасына:

|    |         |                                                                                             |
|----|---------|---------------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1130 63 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері бойынша сыйлықақы |
|    | 2020 63 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері бойынша сыйлықақы  |
| Кт | 1140 63 | Әділ құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері бойынша сыйлықақы              |
|    | 2030 63 | Әділ құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері бойынша сыйлықақы;              |

### 4) амортизацияланбаған дисконт (жеңілдік) сомасына:

|    |         |                                                                                           |
|----|---------|-------------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1140 62 | Әділ құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт              |
|    | 2030 62 | Әділ құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт               |
| Кт | 1130 62 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт |

2020 62

Амортизацияланған құны  
бойынша бағаланатын ұзақ  
мерзімді қаржы активтері  
бойынша дисконт;

5) әділ құны бойынша борыштық бағалы қағаздарды оң қайта бағалау сомасына:

|    |         |                                                                                                      |
|----|---------|------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1130 62 | Амортизацияланған құны<br>бойынша бағаланатын қысқа<br>мерзімді қаржы активтері<br>бойынша дисконт   |
|    | 1130 63 | Амортизацияланған құны<br>бойынша бағаланатын қысқа<br>мерзімді қаржы активтері<br>бойынша сыйлықақы |
|    | 2020 62 | Амортизацияланған құны<br>бойынша бағаланатын ұзақ<br>мерзімді қаржы активтері<br>бойынша дисконт    |
|    | 2020 63 | Амортизацияланған құны<br>бойынша бағаланатын ұзақ<br>мерзімді қаржы активтері<br>бойынша сыйлықақы  |
| Кт | 1140 64 | Әділ құны бойынша бағаланатын<br>қысқа мерзімді қаржы<br>активтерінің әділ құнын оң түзету           |
|    | 2030 64 | Әділ құны бойынша бағаланатын<br>ұзақ мерзімді қаржы активтерінің<br>әділ құнын оң түзету;           |

6) әділ құны бойынша борыштық бағалы қағаздарды теріс қайта бағалау сомасына:

|    |         |                                                                                                      |
|----|---------|------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1140 65 | Әділ құны бойынша бағаланатын<br>қысқа мерзімді қаржы<br>активтерінің әділ құнын теріс<br>түзету     |
|    | 2030 65 | Әділ құны бойынша бағаланатын<br>ұзақ мерзімді қаржы активтерінің<br>әділ құнын теріс түзету         |
| Кт | 1130 62 | Амортизацияланған құны<br>бойынша бағаланатын қысқа<br>мерзімді қаржы активтері<br>бойынша дисконт   |
|    | 1130 63 | Амортизацияланған құны<br>бойынша бағаланатын қысқа<br>мерзімді қаржы активтері<br>бойынша сыйлықақы |
|    | 2020 62 | Амортизацияланған құны<br>бойынша бағаланатын ұзақ<br>мерзімді қаржы активтері<br>бойынша дисконт    |

54. Сыйақыны есептегеннен кейін, осы Нұсқаулықтың 23 және 24-тармақтарына сәйкес қайта жіктелетін бағалы қағаздар бойынша сыйлықақыны немесе дисконтты (жеңілдікті) амортизациялаған соң борыштық бағалы қағаздарды "амортизацияланған құны бойынша бағаланатын" санаттан "әділ құн бойынша бағаланатын" санатқа аударған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) амортизацияланған құны бойынша бағаланатын борыштық бағалы қағаздардың номиналдық құнына:

|    |         |                                                                           |
|----|---------|---------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1140 61 | Әділ құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері              |
|    | 2030 61 | Әділ құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері               |
| Кт | 1130 61 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері |
|    | 2020 61 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері; |

2) борыштық бағалы қағаздар бойынша есептелген сыйақы сомасына:

|    |         |                                                                                                                                         |
|----|---------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1270 01 | Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түріндегі есептелген кірістер (әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтерінің жеке шоты) |
|    | 1270 04 | Алдыңғы ұстаушылардың бағалы қағаздар бойынша есептеген сыйақысы (әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтерінің жеке шоты)           |
|    | 2170 01 | Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түріндегі есептелген кірістер (әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтерінің жеке шоты) |
|    | 2170 03 | Алдыңғы ұстаушылардың бағалы қағаздар бойынша есептеген сыйақысы (әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтерінің жеке шоты)           |
| Кт | 1270 01 | Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түріндегі есептелген кірістер (амортизацияланған құны бойынша                              |

|  |         |                                                                                                                                                      |
|--|---------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
|  |         | бағаланатын қаржы активтерінің жеке шоты)                                                                                                            |
|  | 1270 04 | Алдыңғы ұстаушылардың бағалы қағаздар бойынша есептеген сыйақысы (амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтерінің жеке шоты)           |
|  | 2170 01 | Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы түріндегі есептелген кірістер (амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтерінің жеке шоты) |
|  | 2170 03 | Алдыңғы ұстаушылардың бағалы қағаздар бойынша есептеген сыйақысы (амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтерінің жеке шоты);          |

### 3) амортизацияланбаған сыйлықақы сомасына:

|    |         |                                                                                             |
|----|---------|---------------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1140 63 | Әділ құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері бойынша сыйлықақы              |
|    | 2030 63 | Әділ құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері бойынша сыйлықақы               |
| Кт | 1130 63 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері бойынша сыйлықақы |
|    | 2020 63 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері бойынша сыйлықақы; |

### 4) амортизацияланбаған дисконт (жеңілдік) сомасына:

|    |         |                                                                                           |
|----|---------|-------------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1130 62 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт |
|    | 2020 62 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт  |
| Кт | 1140 62 | Әділ құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт              |
|    | 2030 62 | Әділ құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері бойынша дисконт.";            |

**7-тарау. Зейнетақы активтерін тазартылған қымбат металдарға орналастыру бойынша операциялардың бухгалтерлік есебі**

**Ескерту. 7-тараудың тақырыбы жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 28.11.2016 № 279 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.**

55. Зейнетақы активтерін тазартылған бағалы металдарға орналастырған кезде мәміле бойынша шығындар ескеріле отырып сатып алу құнына мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

|    |         |                                                                              |
|----|---------|------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1370    | Тазартылған бағалы металдар                                                  |
|    | 1380    | Жолдағы тазартылған бағалы металдар                                          |
|    | 1150 09 | Металл шоттарда орналастырылған тазартылған бағалы металдар                  |
| Кт | 1060 61 | Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ақша қаражаттары (зейнетақы активтері). |

**Ескерту. 55-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 14.10.2019 № 171 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.**

56. Сатып алынған тазартылған бағалы металдар әділ құны бойынша қайта бағаланған кезде, мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) егер тазартылған бағалы металдардың әділ құны олардың есепке алу құнынан жоғары болса:

|    |         |                                                             |
|----|---------|-------------------------------------------------------------|
| Дт | 1370    | Тазартылған бағалы металдар                                 |
|    | 1380    | Жолдағы тазартылған бағалы металдар                         |
|    | 1150 09 | Металл шоттарда орналастырылған тазартылған бағалы металдар |
| Кт | 6280 05 | Тазартылған бағалы металдарды қайта бағалаудан кірістер;    |

2) егер тазартылған бағалы металдарды есепке алу құны олардың әділ құнынан жоғары болса:

|    |         |                                                         |
|----|---------|---------------------------------------------------------|
| Дт | 7470 07 | Тазартылған бағалы металдарды қайта бағалаудан шығыстар |
| Кт | 1370    | Тазартылған бағалы металдар                             |
|    | 1380    | Жолдағы тазартылған бағалы металдар                     |
|    |         |                                                         |

|  |         |                                                                   |
|--|---------|-------------------------------------------------------------------|
|  | 1150 09 | Металл шоттарда<br>орналастырылған тазартылған<br>бағалы металдар |
|--|---------|-------------------------------------------------------------------|

Ескерту. 56-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 14.10.2019 № 171 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

57. Осы Нұсқаулықтың 56-тармағына сәйкес әділ құны бойынша қайта бағалағаннан кейін сатып алынған тазартылған бағалы металдарды сатқан кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) тазартылған бағалы металдарды есептен шығару сомасына:

|    |         |                                                                    |
|----|---------|--------------------------------------------------------------------|
| Дт | 7470 01 | Тазартылған бағалы металдардың<br>баланстық құны                   |
| Кт | 1370    | Тазартылған бағалы металдар                                        |
|    | 1380    | Жолдағы тазартылған бағалы<br>металдар                             |
|    | 1150 09 | Металл шоттарда<br>орналастырылған тазартылған<br>бағалы металдар; |

2) тазартылған бағалы металдарды сату бойынша жасалған мәміле сомасына:

|    |         |                                                                                        |
|----|---------|----------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1060 61 | Ағымдағы шоттағы (<br>инвестициялық шот) ақша<br>қаражаттары (зейнетақы активтері<br>) |
| Кт | 6280 01 | Тазартылған бағалы металдарды<br>сатудан кірістер.                                     |

Ескерту. 57-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 14.10.2019 № 171 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

## 8-тарау. РЕПО және кері РЕПО операцияларының бухгалтерлік есебі

Ескерту. 8-тараудың атауы жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 22.11.2021 № 100 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

58. Зейнетақы активтерімен кері РЕПО операциясы жасалған кезде (бағалы қағаздарға айырбастау арқылы ақша ұсынған кезде) мәміле сомасына мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

Дт 1150 01 Бағалы қағаздармен кері РЕПО операциялары

Кт 1060 61 Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ақша  
қаражаттары (зейнетақы активтері):

және бір мезгілде:

Кіріс 8970 "Депо" шоты (Қордың зейнетақы активтерінің

есебінен сатып алынған, кері РЕПО операциясы бойынша

алынған бағалы қағаздардың номиналдық құнын есепке алуға арналған қосалқы шот ашу арқылы).

58-1. РЕПО операцияларын жүргізген кезде (бағалы қағаздарды сатқан кезде) мәміле сомасына мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

|    |         |                                       |
|----|---------|---------------------------------------|
| Дт | 1060 61 | Ағымдағы шоттардағы ақшалай каражат   |
| Кт | 3050 03 | Бағалы қағаздармен РЕПО операциялары. |

**Ескерту. Нұсқаулық 58-1-тармақпен толықтырылды - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 22.11.2021 № 100 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.**

59. Кері РЕПО операциясы кезеңінде сыйақы есептеген кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 1270 02 Бағалы қағаздармен кері РЕПО операциялары бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер

Кт 6110 04 Бағалы қағаздармен кері РЕПО операциялары бойынша сыйақы алуға байланысты кірістер.

59-1. РЕПО операциялары бойынша сыйақы түрінде шығысты есептеген кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

|    |         |                                                                                 |
|----|---------|---------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 7310 04 | Бағалы қағаздармен РЕПО операциялары бойынша сыйақыны төлеумен байланысты шығыс |
| Кт | 3380 02 | Бағалы қағаздармен РЕПО операциялары бойынша сыйақы түрінде есептелген шығыс.   |

**Ескерту. Нұсқаулық 59-1-тармақпен толықтырылды - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 22.11.2021 № 100 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.**

60. Кері РЕПО операциясы бойынша бұрын алынған бағалы қағаздарды берген кезде кері РЕПО мәмілесі бойынша есептелген сыйақы сомасына және кері РЕПО мәмілесін жабу сомасына (осы мәмілені жасау сәтінде белгіленген мәмілені жабу сомасы) мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

Дт 1060 61 Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ақша каражаттары (зейнетақы активтері)

Кт 1270 02 Бағалы қағаздармен кері РЕПО операциялары бойынша сыйақы түрінде есептелген кірістер;

1150 01 Бағалы қағаздармен кері РЕПО операциялары;  
және бір мезгілде:

Шығыс 8970 "Депо" шоты (кері РЕПО операциясы бойынша алынған сатып алынған бағалы қағаздардың номиналдық құнын есепке алуға арналған жеке қосалқы шотты ашу

арқылы).

60-1. РЕПО операциялары бойынша бұрын берілген бағалы қағаздарды алған кезде РЕПО мәмілесі бойынша сыйақы түрінде есептелген шығыс сомасына және РЕПО мәмілесін жабу сомасына (осы мәмілені жасасу кезінде белгіленген мәмілені жабу сомасы) мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

|    |         |                                                                              |
|----|---------|------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 3050 03 | Бағалы қағаздармен РЕПО операциялары                                         |
|    | 3380 02 | Бағалы қағаздармен РЕПО операциялары бойынша сыйақы түрінде есептелген шығыс |
| Кт | 1060 61 | Ағымдағы шоттардағы ақшалай қаражат.                                         |

Ескерту. Нұсқаулық 60-1-тармақпен толықтырылды - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 22.11.2021 № 100 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

## 9-тарау. Туынды қаржы құралдарымен операциялардың бухгалтерлік есебі

Ескерту. 9-тараудың тақырыбы жана редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 28.11.2016 № 279 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

### 1-параграф. Форвардпен операцияларды есепке алу

61. Сатып алушы (сатушы) белгілі бір мерзім өткеннен кейін келісілген талаптармен болашақта базалық активті сатып алу (сату) жөнінде өзіне міндеттеме алатын туынды құралмен операция жүргізген кезде (бұдан әрі - форвард) мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 8300 01 Қаржы активтерін сатып алу бойынша шартты талаптар

Кт 8600 01 Қаржы активтерін сату бойынша шартты міндеттемелер.

62. Форвардты Қордың есеп саясатында белгіленген кезеңділікпен әділ құны бойынша қайта бағалаған кезде, мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) форвардтың әділ құнының оң өзгеру сомасына:

|    |         |                                      |
|----|---------|--------------------------------------|
| Дт | 1280 03 | Форвард мәмілесі бойынша талаптар    |
|    | 2180 02 | Форвард мәмілесі бойынша талаптар    |
| Кт | 6290 10 | Форвард мәмілелері бойынша кірістер; |

2) форвардтың әділ құнының теріс өзгеру сомасына:

|    |         |                                          |
|----|---------|------------------------------------------|
| Дт | 7480 10 | Форвард мәмілелері бойынша шығыстар      |
| Кт | 3390 02 | Форвард мәмілелері бойынша міндеттемелер |

|  |         |                                         |
|--|---------|-----------------------------------------|
|  | 4170 02 | Форвард мәмілесі бойынша міндеттемелер; |
|--|---------|-----------------------------------------|

3) форвардтың әділ құнын есептегі оң және (немесе) теріс түзету сомасына:

Дт 3390 02 Форвард мәмілесі бойынша міндеттемелер

4170 02 Форвард мәмілесі бойынша міндеттемелер

Кт 1280 03 Форвард мәмілесі бойынша талаптар

2180 02 Форвард мәмілесі бойынша талаптар.

**Ескерту. 62-тармаққа өзгеріс енгізілді – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 14.10.2019 № 171 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.**

63. Ашық позицияны жабу және (немесе) форвардты орындау күні мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) нетто негізде есеп айырысқан жағдайда Қор ақша аударған кезде:

Дт 3390 02 Форвард мәмілесі бойынша міндеттемелер

4170 02 Форвард мәмілесі бойынша міндеттемелер

Кт 1060 61 Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ақша қаражаттары (зейнетақы активтері);

2) нетто негізде есеп айырысқан жағдайда қарсы әріптестен ақша алған кезде:

Дт 1060 61 Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ақша

қаражаттары (зейнетақы активтері)

Кт 1280 03 Форвард мәмілесі бойынша талаптар

2180 02 Форвард мәмілесі бойынша талаптар;

3) форвард талаптарына сәйкес базалық активті сатып алған кезде сатып алынған актив құнына:

|    |         |                                                                                                                            |
|----|---------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1120    | Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша есепке алынатын қысқа мерзімді қаржы активтері |
|    | 1130 61 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері                                                  |
|    | 1140 61 | Әділ құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері                                                               |
|    | 1150    | Басқа да қысқа мерзімді қаржылық инвестициялар                                                                             |
|    | 2020 61 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері;                                                  |
|    | 2030 61 | Әділ құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері                                                                |
|    | 2040    | Басқа да ұзақ мерзімді қаржылық инвестициялар                                                                              |
|    |         |                                                                                                                            |

|    |         |                                                                               |
|----|---------|-------------------------------------------------------------------------------|
|    | 3390 02 | Форвард мәмілесі бойынша міндеттемелер                                        |
|    | 4170 02 | Форвард мәмілесі бойынша міндеттемелер                                        |
| Кт | 1060 61 | Ағымдағы шоттағы ( инвестициялық шот) ақша қаражаттары (зейнетақы активтері ) |
|    | 1280 03 | Форвард мәмілесі бойынша талаптар                                             |
|    | 2180 02 | Форвард мәмілесі бойынша талаптар;                                            |

4) форвард талаптарына сәйкес базалық активті сатқан кезде сатылатын актив құнына:

|    |         |                                                                                                                            |
|----|---------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1060 61 | Ағымдағы шоттағы ( инвестициялық шот) ақша қаражаттары (зейнетақы активтері )                                              |
|    | 3390 02 | Форвард мәмілесі бойынша міндеттемелер                                                                                     |
|    | 4170 02 | Форвард мәмілесі бойынша міндеттемелер                                                                                     |
| Кт | 1120    | Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша есепке алынатын қысқа мерзімді қаржы активтері |
|    | 1130 61 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері                                                  |
|    | 1140 61 | Әділ құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері                                                               |
|    | 1150    | Басқа да қысқа мерзімді қаржылық инвестициялар                                                                             |
|    | 1280 03 | Форвард мәмілесі бойынша талаптар                                                                                          |
|    | 2020 61 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері                                                   |
|    | 2030 61 | Әділ құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері                                                                |
|    | 2040    | Басқа да ұзақ мерзімді қаржылық инвестициялар                                                                              |
|    | 2180 02 | Форвард мәмілесі бойынша талаптар;                                                                                         |

5) алып тасталды - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 17.07.2015 № 131 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

6) алып тасталды - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 17.07.2015 № 131 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

7) форвард талаптарына сәйкес шартты талаптар мен шартты міндеттемелер сомасына:

Дт 8600 01 Қаржы активтерін сату бойынша шартты міндеттемелер

Кт 8300 01 Қаржы активтерін сатып алу бойынша шартты талаптар.

Ескерту. 63-тармаққа өзгеріс енгізілді - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 17.07.2015 № 131 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 22.12.2017 № 251 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 14.10.2019 № 171 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулыларымен.

## **2-параграф. Фьючерспен операцияларды есепке алу**

64. Сатып алушы (сатушы) белгілі бір мерзім өткеннен кейін ұйымдастырылған нарықта белгіленген стандартты талаптарға сәйкес базалық активті сатып алу (сату) жөнінде өзіне міндеттеме алатын туынды құралмен операция (бұдан әрі - фьючерс) жүргізген кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) фьючерсті сатып алу бойынша шартты талаптар мен міндеттемелер сомасына:

Дт 8300 02 Қаржы фьючерстерін сатып алу бойынша шартты талаптар

Кт 8600 02 Қаржы фьючерстерін сатып алу бойынша шартты міндеттемелер;

2) фьючерсті сату бойынша шартты талаптар мен шартты міндеттемелер сомасына:

Дт 8300 03 Қаржы фьючерстерін сату бойынша шартты талаптар

Кт 8600 03 Қаржы фьючерстерін сату бойынша шартты міндеттемелер.

65. Фьючерс бойынша маржа төлеген кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 1610 02 Брокерлермен есеп айырысу

Кт 1060 61 Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ақша қаражаттары (зейнетақы активтері).

66. Фьючерс жасағаны үшін брокерге комиссия төлеген кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 7470 82 Брокерлік және дилерлік қызмет бойынша қызмет

көрсеткені үшін комиссиялық шығыстар  
Кт 1060 61 Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ақша  
қаражаттары (зейнетақы активтері).

67. Қордың есеп саясатында белгіленген кезеңділікпен фьючерсті әділ құны бойынша қайта бағалаған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) фьючерс әділ құнының оң өзгеруі сомасына:

|    |         |                                      |
|----|---------|--------------------------------------|
| Дт | 1280 02 | Фьючерс мәмілесі бойынша талаптар    |
|    | 2180 01 | Фьючерс мәмілесі бойынша талаптар    |
| Кт | 6290 09 | Фьючерс мәмілелері бойынша кірістер; |

2) фьючерс әділ құнының теріс өзгеруі сомасына:

|    |         |                                         |
|----|---------|-----------------------------------------|
| Дт | 7480 09 | Фьючерс мәмілелері бойынша шығыстар     |
| Кт | 3390 01 | Фьючерс мәмілесі бойынша міндеттемелер  |
|    | 4170 01 | Фьючерс мәмілесі бойынша міндеттемелер; |

3) фьючерстің әділ құнының есептегі оң және (немесе) теріс түзету сомасына:

Дт 3390 01 Фьючерс мәмілесі бойынша міндеттемелер

4170 01 Фьючерс мәмілесі бойынша міндеттемелер

Кт 1280 02 Фьючерс мәмілесі бойынша талаптар

2180 01 Фьючерс мәмілесі бойынша талаптар.

**Ескерту. 67-тармаққа өзгеріс енгізілді – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 14.10.2019 № 171 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.**

68. Фьючерс бойынша қосымша маржа төлеген немесе есептегі фьючерс бойынша маржаның рұқсат етілетін сомасын есептен шығарған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) Қордың қосымша төлеген маржа сомасына:

Дт 1610 02 Брокерлермен есеп айырысу

Кт 1060 61 Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ақша  
қаражаттары (зейнетақы активтері);

2) есептегі рұқсат етілетін маржаны есептен шығарған кезде:

Дт 1060 61 Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ақша  
қаражаттары (зейнетақы активтері)

Кт 1610 02 Брокерлермен есеп айырысу.

69. Фьючерстің ашық позициясын жабу күні фьючерстің құнын нетто негізде ақшамен өтеген (ашық позицияны жабу) жағдайда, мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) фьючерсті нетто негізде өтеген кезде:

Дт 3390 01 Фьючерс мәмілесі бойынша міндеттемелер

4170 01 Фьючерс мәмілесі бойынша міндеттемелер

Кт 1610 02 Брокерлермен есеп айырысу;

2) қарсы әріптес фьючерсті нетто негізде өтеген кезде:

Дт 1610 02 Брокерлермен есеп айырысу

Кт 1280 02 Фьючерс мәмілесі бойынша талаптар

2180 01 Фьючерс мәмілесі бойынша талаптар;

3) алып тасталды - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 17.07.2015 № 131 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

4) алып тасталды - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 17.07.2015 № 131 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

5) фьючерс сатып алу бойынша шартты талаптар мен міндеттемелер сомасына:

Дт 8600 02 Қаржы фьючерстерін сатып алу бойынша шартты міндеттемелер

Кт 8300 02 Қаржы фьючерстерін сатып алу бойынша шартты талаптар;

6) фьючерсті сату бойынша шартты талаптар мен міндеттемелер сомасына:

Дт 8600 03 Қаржы фьючерстерін сату бойынша шартты міндеттемелер

Кт 8300 03 Қаржы фьючерстерін сату бойынша шартты талаптар.

**Ескерту. 69-тармаққа өзгеріс енгізілді - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 17.07.2015 № 131 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.**

### **3-параграф. Опционмен операцияларды есепке алу**

70. Туынды құралмен бір тарап басқа тараптан келісілген талаптар бойынша келісілген бағамен болашақта базалық активті сатып алу немесе сату құқығын сатып алатын (бұдан әрі — сатып алынған "колл" немесе "пут" опционы) операцияларды жүзеге асырған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) шартты талаптар сомасына:

Дт 8300 06 Сатып алынған "колл" опционы мәмілелері

8300 07 Сатып алынған "пут" опционы мәмілелері

Кт 8600 06 Сатып алынған "колл" опционы мәмілелері - қарсы шот

8600 07 Сатып алынған "пут" опционы мәмілелері - қарсы шот;

2) сатып алынған "колл" немесе "пут" (опционы бойынша төленген сыйлықақы сомасына:

Дт 1280 04 Опцион мәмілесі бойынша талаптар

2180 03 Опцион мәмілесі бойынша талаптар

Кт 1060 61 Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ақша қаражаттары (зейнетақы активтері).

71. Сатып алынған "колл" немесе "пут" опционын әділ құны бойынша Қордың есеп саясатында белгіленген кезеңділікпен, сондай-ақ опционды жабу күні қайта бағалаған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) сатып алынған опционның әділ құнының оң өзгеруі сомасына:

|    |         |                                     |
|----|---------|-------------------------------------|
| Дт | 1280 04 | Опцион мәмілесі бойынша талаптар    |
|    | 2180 03 | Опцион мәмілесі бойынша талаптар    |
| Кт | 6290 11 | Опцион мәмілелері бойынша кірістер; |

2) сатып алынған опционның әділ құнының теріс өзгеруі сомасына:

|    |         |                                    |
|----|---------|------------------------------------|
| Дт | 7480 11 | Опцион мәмілелері бойынша шығыстар |
|    | 1280 04 | Опцион мәмілесі бойынша талаптар   |
| Кт | 2180 03 | Опцион мәмілесі бойынша талаптар.  |

**Ескерту. 71-тармаққа өзгеріс енгізілді – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 14.10.2019 № 171 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.**

72. Ашық позицияны жабу немесе сатып алынған "колл" немесе "пут" опционын орындау күні мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) сатып алынған "колл" немесе "пут" опционының талаптары бойынша шартты талаптар және шартты міндеттемелер сомасына:

Дт 8600 06 Сатып алынған "колл" опционы мәмілелері - қарсы шот

8600 07 Сатып алынған "пут" опционы мәмілелері - қарсы шот

Кт 8300 06 Сатып алынған "колл" опционы мәмілелері

8300 07 Сатып алынған "пут" опционы мәмілелері;

2) қарсы әріптес сатып алынған "колл" немесе "пут" опционының құнын ақшамен өтеген (ашық позицияны жабу) кезде:

Дт 1060 61 Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ақша

қаражаттары (зейнетақы активтері)

Кт 1280 04 Опцион мәмілесі бойынша талаптар

2180 03 Опцион мәмілесі бойынша талаптар;

3) сатып алынған "колл" опционының талаптарына сәйкес базалық активті сатып алу кезінде сатып алынған активтер құнына:

|  |  |  |
|--|--|--|
|  |  |  |
|--|--|--|

|    |         |                                                                                                                            |
|----|---------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1120    | Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша есепке алынатын қысқа мерзімді қаржы активтері |
|    | 1130 61 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері                                                  |
|    | 1140 61 | Әділ құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері                                                               |
|    | 1150    | Басқа да қысқа мерзімді қаржылық инвестициялар                                                                             |
|    | 2020 61 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері                                                   |
|    | 2030 61 | Әділ құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері                                                                |
|    | 2040    | Басқа да ұзақ мерзімді қаржылық инвестициялар                                                                              |
| Кт | 1060 61 | Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ақша қаражаттары (зейнетақы активтері)                                                |
|    | 1280 04 | Опцион мәмілесі бойынша талаптар                                                                                           |
|    | 2180 03 | Опцион мәмілесі бойынша талаптар;                                                                                          |

4) сатып алынған "пут" опционының талаптарына сәйкес базалық активті сату кезінде сатылатын активтер құнына:

|    |         |                                                                                                                            |
|----|---------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1060 61 | Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ақша қаражаттары (зейнетақы активтері)                                                |
| Кт | 1120    | Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша есепке алынатын қысқа мерзімді қаржы активтері |
|    | 1130 61 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері                                                  |
|    | 1140 61 | Әділ құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері                                                               |
|    | 1150    | Басқа да қысқа мерзімді қаржылық инвестициялар                                                                             |
|    | 1280 04 | Опцион мәмілесі бойынша талаптар                                                                                           |
|    |         |                                                                                                                            |

|  |         |                                                                          |
|--|---------|--------------------------------------------------------------------------|
|  | 2020 61 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері |
|  | 2030 61 | Әділ құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері              |
|  | 2040    | Басқа да ұзақ мерзімді қаржылық инвестициялар                            |
|  | 4170 03 | Опцион мәмілесі бойынша міндеттемелер.                                   |

5) алып тасталды - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 17.07.2015 № 131 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

6) алып тасталды - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 17.07.2015 № 131 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

Ескерту. 72-тармаққа өзгеріс енгізілді - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 17.07.2015 № 131 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 22.12.2017 № 251 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); 14.10.2019 № 171 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулыларымен.

73. Туынды құралдармен бір тарап басқа тарапқа келісілген талаптар бойынша келісілген бағамен болашақта базалық активті сатып алу немесе сату құқығын сататын (бұдан әрі - сатылған "колл" немесе "пут" опционы) операцияларды жүзеге асыру кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

Дт 8300 08 Сатылған "пут" опционы мәмілелері - қарсы шот

8300 09 Сатылған "колл" опционы мәмілелері - қарсы шот

Кт 8600 08 Сатылған "пут" опционы мәмілелері

8600 09 Сатылған "колл" опционы мәмілелері; алынған сыйлықақы сомасына:

Дт 1060 61 Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ақша қаражаттары (зейнетақы активтері)

Кт 3390 03 Опцион мәмілесі бойынша міндеттемелер

4170 03 Опцион мәмілесі бойынша міндеттемелер.

74. Сатылған "колл" немесе "пут" опционын Қордың есеп саясатында белгіленген кезеңділікпен әділ құны бойынша қайта бағалаған кезде, сондай-ақ опционды жабу күні мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) сатылған "колл" немесе "пут" опционының әділ құнының оң өзгеру сомасына:

|    |         |                                       |
|----|---------|---------------------------------------|
| Дт | 3390 03 | Опцион мәмілесі бойынша міндеттемелер |
|    |         |                                       |

|    |         |                                       |
|----|---------|---------------------------------------|
| Кт | 4170 03 | Опцион мәмілесі бойынша міндеттемелер |
|    | 6290 11 | Опцион мәмілелері бойынша кірістер;   |

2) сатылған "колл" немесе "пут" опционының әділ құнының теріс өзгеру сомасына:

|    |         |                                        |
|----|---------|----------------------------------------|
| Дт | 7480 11 | Опцион мәмілелері бойынша шығыстар     |
| Кт | 3390 03 | Опцион мәмілесі бойынша міндеттемелер  |
|    | 4170 03 | Опцион мәмілесі бойынша міндеттемелер. |

Ескерту. 74-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 14.10.2019 № 171 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

75. Ашық позицияны жабу немесе сатылған "колл" немесе "пут" опционын орындау күніне мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) сатылған "колл" немесе "пут" опционының талаптарына сәйкес шартты талаптар мен шартты міндеттемелер сомасына":

|    |         |                                                |
|----|---------|------------------------------------------------|
| Дт | 8600 08 | Сатылған опцион "пут" мәмілелері               |
|    | 8600 09 | Сатылған опцион "колл" мәмілелері              |
| Кт | 8300 08 | Сатылған опцион "пут" мәмілелері – контршот    |
|    | 8300 09 | Сатылған "колл" опционы мәмілелері – контршот; |

2) қарсы әріптес сатылған "колл" немесе "пут" опционының құнын өтеген кезде ( ашық позицияны жабу):

|    |         |                                                                               |
|----|---------|-------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 3390 03 | Опцион мәмілесі бойынша міндеттемелер                                         |
|    | 4170 03 | Опцион мәмілесі бойынша міндеттемелер                                         |
| Кт | 1060 61 | Ағымдағы шоттағы ( инвестициялық шот) ақша қаражаттары (зейнетақы активтері ) |

3) сатылған "пут" опционының талаптарына сәйкес базалық активті сатқан кезде сатылатын активтер құнына:

|    |         |                                                                               |
|----|---------|-------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1060 61 | Ағымдағы шоттағы ( инвестициялық шот) ақша қаражаттары (зейнетақы активтері ) |
|    | 3390 03 | Опцион мәмілесі бойынша міндеттемелер                                         |
|    | 4170 03 | Опцион мәмілесі бойынша міндеттемелер                                         |

|    |         |                                                                                                                            |
|----|---------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Кт | 1120    | Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша есепке алынатын қысқа мерзімді қаржы активтері |
|    | 1130 61 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері                                                  |
|    | 1140 61 | Әділ құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері                                                               |
|    | 1150    | Басқа да қысқа мерзімді қаржылық инвестициялар                                                                             |
|    | 2020 61 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері                                                   |
|    | 2030 61 | Әділ құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері                                                                |
|    | 2040    | Басқа да ұзақ мерзімді қаржылық инвестициялар;                                                                             |

4) сатылған "колл" опционының талаптарына сәйкес базалық активті сатып алған кезде сатып алынған активтер құнына:

|    |         |                                                                                                                            |
|----|---------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1120    | Өзгерістері пайданың немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құн бойынша есепке алынатын қысқа мерзімді қаржы активтері |
|    | 1130 61 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері                                                  |
|    | 1140 61 | Әділ құны бойынша бағаланатын қысқа мерзімді қаржы активтері                                                               |
|    | 1150    | Басқа да қысқа мерзімді қаржылық инвестициялар                                                                             |
|    | 2020 61 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері                                                   |
|    | 2030 61 | Әділ құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері                                                                |
|    | 2040    | Басқа да ұзақ мерзімді қаржылық инвестициялар                                                                              |
|    | 3390 03 | Опцион мәмілесі бойынша міндеттемелер                                                                                      |
| Кт | 1060 61 | Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ақша қаражаттары (зейнетақы активтері).                                               |

Ескерту. 75-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 14.10.2019 № 171 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

#### 4-параграф. Валюталық своппен операцияларды есепке алу

76. Туынды құралмен алдын ала келісілген мерзім ішінде бір валютаны басқа валютаға айырбастау (бұдан әрі - валюталық своп) туралы келісім жасалатын операцияларды жүзеге асырған кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

Дт 1280 06 Свой мәмілесі бойынша талаптар

2180 04 Своп мәмілесі бойынша талаптар

Кт 3390 05 Своп мәмілесі бойынша міндеттемелер

4170 04 Своп мәмілесі бойынша міндеттемелер;

және бір мезгілде, баланстан тыс есепте валюталарды кері айырбастау бойынша талаптар мен міндеттемелер сомаларына көрсетіледі:

Дт 8300 12 Басқа да туынды қаржы құралдары бойынша шартты талаптар

Кт 8600 12 Басқа да туынды қаржы құралдары бойынша шартты міндеттемелер.

77. Валюталық свопты валюталау күні мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) алатын валюта сомасына:

Дт 1060 61 Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ақша қаражаттары (зейнетақы активтері)

Кт 1280 06 Своп мәмілесі бойынша талаптар

2180 04 Своп мәмілесі бойынша талаптар;

2) аударылатын валюта сомасына:

Дт 3390 05 Своп мәмілесі бойынша міндеттемелер

4170 04 Своп мәмілесі бойынша міндеттемелер

Кт 1060 61 Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ақша қаражаттары (зейнетақы активтері).

78. Валюталық свопты әділ құны бойынша Қордың есеп саясатында белгіленген кезеңділікпен қайта бағалаған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады :

1) әділ құнның оң өзгерісі сомасына:

|    |         |                                    |
|----|---------|------------------------------------|
| Дт | 1280 06 | Своп мәмілесі бойынша талаптар     |
|    | 2180 04 | Своп мәмілесі бойынша талаптар     |
| Кт | 6290 13 | Своп мәмілелері бойынша кірістер ; |

2) әділ құнның теріс өзгеру сомасына:

|  |  |  |
|--|--|--|
|  |  |  |
|--|--|--|

|    |         |                                      |
|----|---------|--------------------------------------|
| Дт | 7480 13 | Своп мәмілелері бойынша шығыстар     |
| Кт | 3390 05 | Своп мәмілесі бойынша міндеттемелер  |
|    | 4170 04 | Своп мәмілесі бойынша міндеттемелер; |

бір мезгілде, есепте тұрған оң және (немесе) теріс қайта бағалау сомасына мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

|    |         |                                     |
|----|---------|-------------------------------------|
| Дт | 3390 05 | Своп мәмілесі бойынша міндеттемелер |
|    | 4170 04 | Своп мәмілесі бойынша міндеттемелер |
| Кт | 1280 06 | Своп мәмілесі бойынша талаптар      |
|    | 2180 04 | Своп мәмілесі бойынша талаптар.     |

**Ескерту. 78-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 14.10.2019 № 171 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.**

79. Валюталық свопты жабу бойынша валюталау күні мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) шартты талаптар мен міндеттемелер сомасына:

Дт 8600 12 Басқа да туынды қаржы құралдары бойынша шартты міндеттемелер

Кт 8300 12 Басқа да туынды қаржы құралдары бойынша шартты талаптар;

2) айырбасталатын валюта сомасына:

валюталық своптың құны оң болған кезінде:

Дт 1060 61 Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ақша қаражаттары (зейнетақы активтері)

Кт 1060 61 Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) қаражаттары (зейнетақы активтері)

1280 06 Своп мәмілелері бойынша талаптар

2180 04 Своп мәмілелері бойынша талаптар; валюталық своп құны теріс болған кезде:

Дт 1060 61 Ағымдағы шоттағы (инвестициялық қаражаттары (зейнетақы активтері)

3390 05 Своп мәмілелері бойынша міндеттемелер

4170 04 Своп мәмілелері бойынша міндеттемелер

Кт 1060 61 Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ақша қаражаттары (зейнетақы активтері).

**5-параграф. Пайыздық своппен операцияларды есепке алу**

80. Туынды құралмен тараптар белгіленген және өзгермелі пайыздық ставкаларды қолдана отырып тұрақты пайыздық төлемдер алмасатын (бұдан әрі - пайыздық своп) операциялар жүзеге асырылған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) егер пайыздық своп шарттары бойынша төлемдер өзгермелі пайыздық ставка бойынша көзделсе, бірақ сомалар белгіленген пайыздық ставкамен алынған жағдайда:

Дт 8300 04 Белгіленген пайыздық своп

Кт 8300 05 Өзгермелі пайыздық своп;

2) егер пайыздық своп шарттары бойынша төлемдер белгіленген пайыздық ставкамен көзделсе, бірақ сомалар өзгермелі пайыздық ставка бойынша алынған жағдайда:

Дт 8300 05 Өзгермелі пайыздық своп

Кт 8300 04 Белгіленген пайыздық своп.

81. Пайыздық своп бойынша сыйақы түріндегі кірістер мен шығыстарды есептеген кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) кірістер сомасына:

Дт 1280 06 Своп мәмілесі бойынша талаптар

2180 04 Своп мәмілесі бойынша талаптар

Кт 6110 34 Сыйақы алумен байланысты басқа да кірістер;

2) шығыстар сомасына:

Дт 7310 25 Сыйақы алумен байланысты басқа да шығыстар

Кт 3390 05 Своп мәмілесі бойынша міндеттемелер

4170 04 Своп мәмілесі бойынша міндеттемелер.

82. Пайыздық свопты әділ құны бойынша Қордың есеп саясатында белгіленген кезеңділікпен қайта бағалаған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады :

1) оң айырма сомасына:

|    |         |                                    |
|----|---------|------------------------------------|
| Дт | 1280 06 | Своп мәмілесі бойынша талаптар     |
|    | 2180 04 | Своп мәмілесі бойынша талаптар     |
| Кт | 6290 13 | Своп мәмілелері бойынша кірістер ; |

2) теріс айырма сомасына:

|    |         |                                      |
|----|---------|--------------------------------------|
| Дт | 7480 13 | Своп мәмілелері бойынша шығыстар     |
| Кт | 3390 05 | Своп мәмілесі бойынша міндеттемелер  |
|    | 4170 04 | Своп мәмілесі бойынша міндеттемелер; |

бір мезгілде, есепте тұрған оң және (немесе) теріс қайта бағалау сомасына мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

|  |  |  |
|--|--|--|
|  |  |  |
|--|--|--|

|    |         |                                     |
|----|---------|-------------------------------------|
| Дт | 3390 05 | Своп мәмілесі бойынша міндеттемелер |
|    | 4170 04 | Своп мәмілесі бойынша міндеттемелер |
| Кт | 1280 06 | Своп мәмілесі бойынша талаптар      |
|    | 2180 04 | Своп мәмілесі бойынша талаптар.     |

**Ескерту. 82-тармақ жаңа редакцияда – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 14.10.2019 № 171 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.**

83. Осы Нұсқаулықтың 82-тармағына сәйкес пайыздық свопты әділ құны бойынша қайта бағалағаннан кейін мерзімдік төлемдер жүргізу күні мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) алынған сыйақы сомасына:

Дт 1060 61 Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ақша  
қаражаттары (зейнетақы активтері)

Кт 1280 06 Своп мәмілесі бойынша талаптар

2180 04 Своп мәмілесі бойынша талаптар;

2) төленген сыйақы сомасына:

Дт 3390 05 Своп мәмілесі бойынша міндеттемелер

4170 04 Своп мәмілесі бойынша міндеттемелер

Кт 1060 61 Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ақша  
қаражаттары (зейнетақы активтері).

84. Ашық позицияны жабу немесе пайыздық свопты жабу күні мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) пайыздық свопты сатып алу бойынша шартты талаптар мен міндеттемелер сомасына:

Дт 8300 04 Белгіленген пайыздық своп

Кт 8300 05 Өзгермелі пайыздық своп;

2) пайыздық свопты сату бойынша шартты талаптар мен міндеттемелер сомасына:

Дт 8300 05 Өзгермелі пайыздық своп

Кт 8300 04 Белгіленген пайыздық своп.

**10-тарау. Инвестициялық кірісті және комиссиялық сыйақыларды қалыптастыру бойынша операциялардың бухгалтерлік есебі**

**Ескерту. 10-тараудың тақырыбы жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 28.11.2016 № 279 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.**

85. Инвестициялық кірісті қалыптастыру кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) бар кіріс сомасына:

|    |         |                                                                                                                                                                                                            |
|----|---------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 6110 01 | Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйақы алуға байланысты кіріс                                                                                                                                        |
|    | 6110 03 | Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша дисконт амортизациясына байланысты кіріс                                                                                                                             |
|    | 6110 04 | Бағалы қағаздармен "кері РЕПО" операциялары бойынша сыйақы алуға байланысты кіріс                                                                                                                          |
|    | 6110 05 | Орналастырылған салымдар бойынша дисконт амортизациясы бойынша кіріс                                                                                                                                       |
|    | 6110 29 | Талап етілгенге дейінгі салымдар бойынша сыйақы алуға байланысты кіріс                                                                                                                                     |
|    | 6110 30 | Мерзімді салымдар бойынша сыйақы алуға байланысты кіріс                                                                                                                                                    |
|    | 6110 31 | Шартты салымдар бойынша сыйақы алуға байланысты кіріс                                                                                                                                                      |
|    | 6110 34 | Сыйақы алуға байланысты басқа да кіріс                                                                                                                                                                     |
|    | 6110 35 | Жинақ салымдары бойынша сыйақы алуға байланысты кіріс                                                                                                                                                      |
|    | 6110 63 | Теріс комиссиялық сыйақыны өтеу                                                                                                                                                                            |
|    | 6110 64 | Сыртқы басқарудағы активтер бойынша кіріс                                                                                                                                                                  |
|    | 6150 01 | Өзгерістері пайда немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар құнының өзгеруінен кіріс                                                                         |
|    | 6240 02 | Екінші деңгейдегі банктерде және банк операцияларының жекелеген түрлерін жүзеге асыратын ұйымдарда орналастырылған салымдар бойынша құрылған резервтерді (провизияларды) қалпына келтіруден (жоюдан) кіріс |
|    | 6240 62 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздар бойынша құрылған резервтерді (провизияларды) қалпына келтіруден (жоюдан) кіріс                                                                  |
|    | 6250 02 | Шетел валютасын қайта бағалаудан кіріс                                                                                                                                                                     |
|    |         |                                                                                                                                                                                                            |

|    |         |                                                        |
|----|---------|--------------------------------------------------------|
|    | 6280 01 | Аффинирленген бағалы металдарды сатудан кіріс          |
|    | 6280 05 | Аффинирленген бағалы металдарды қайта бағалаудан кіріс |
|    | 6280 07 | Басқа да кіріс                                         |
|    | 6280 09 | Бағалы қағаздарды сатып алу-сатудан кіріс              |
|    | 6290 09 | Фьючерс мәмілелері бойынша кіріс                       |
|    | 6290 10 | Форвард мәмілелері бойынша кіріс                       |
|    | 6290 11 | Опцион мәмілелері бойынша кіріс                        |
|    | 6290 13 | Своп мәмілелері бойынша кіріс                          |
| Кт | 5610    | Есепті жылғы бөлінбеген пайда (өтелмеген зиян);        |

## 2) бар шығыс сомасына:

|    |         |                                                                                                                   |
|----|---------|-------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 5610    | Есепті жылғы бөлінбеген пайда (өтелмеген зиян)                                                                    |
| Кт | 7310 02 | Сатып алынған бағалы қағаздар бойынша сыйлықақы амортизациясы бойынша шығыс                                       |
|    | 7310 04 | Бағалы қағаздармен РЕПО операциялары бойынша сыйақы төлеуге байланысты шығыс                                      |
|    | 7310 10 | Орналастырылған салымдар бойынша сыйлықақы амортизациясы бойынша шығыс                                            |
|    | 7310 25 | Сыйақы төлеуге байланысты басқа да шығыс                                                                          |
|    | 7430 02 | Шетел валютасын қайта бағалаудан шығыс                                                                            |
|    | 7440 02 | Орналастырылған салымдар бойынша резервтерді (провизияларды) қалыптастыру бойынша шығыс                           |
|    | 7440 61 | Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын бағалы қағаздар бойынша резервтерді (провизияларды) құру бойынша шығыс |
|    | 7440 62 | Сыртқы басқарудағы активтер бойынша шығыс                                                                         |
|    | 7470 01 | Аффинирленген бағалы металдардың баланстық құны                                                                   |
|    | 7470 03 | Өзгерістері пайда немесе зиянның құрамында көрсетілетін әділ құны                                                 |

|  |         |                                                                  |
|--|---------|------------------------------------------------------------------|
|  |         | бойынша есепке алынатын бағалы қағаздар құнының өзгеруінен шығыс |
|  | 7470 07 | Аффинирленген бағалы металдарды қайта бағалаудан шығыс           |
|  | 7470 10 | Бағалы қағаздарды сатып алу-сатудан шығыс                        |
|  | 7470 27 | Басқа да комиссиялық шығыс                                       |
|  | 7470 81 | Қор биржасының қызметтері үшін комиссиялық шығыс                 |
|  | 7470 82 | Брокерлік және дилерлік қызмет бойынша комиссиялық шығыс         |
|  | 7480 09 | Фьючерс мәмілелері бойынша шығыс                                 |
|  | 7480 10 | Форвард мәмілелері бойынша шығыс                                 |
|  | 7480 11 | Опцион мәмілелері бойынша шығыс                                  |
|  | 7480 13 | Своп мәмілелері бойынша шығыс.                                   |

**Ескерту. 85-тармақ жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 24.12.2025 № 105 (01.01.2026 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.**

86. Таза инвестициялық кірісті салымшылардың (алушылардың) жеке зейнетақы шоттарына есепке алған кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) 5610 "Есепті жылдағы бөлінбеген пайда (өтелмеген залал)" шоты бойынша кредиттік қалдық болған кезде:

|    |         |                                                   |
|----|---------|---------------------------------------------------|
| Дт | 5610    | Есепті жылдағы бөлінбеген пайда (өтелмеген залал) |
| Кт | 3390 65 | Жеке зейнетақы шоттарындағы зейнетақы жинақтары;  |

2) 5610 "Есепті жылдағы бөлінбеген пайда (өтелмеген залал)" шоты бойынша дебеттік қалдық болған кезде:

|    |         |                                                      |
|----|---------|------------------------------------------------------|
| Дт | 3390 65 | Жеке зейнетақы шоттарындағы зейнетақы жинақтары      |
| Кт | 5610    | Есепті жылдағы бөлінбеген пайда (өтелмеген залал)."; |

**Ескерту. 86-тармақ жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 26.09.2016 № 229 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.**

86-1. Таза инвестициялық кіріс шартты зейнетақы шоттарына және резервтік қорлардың шоттарына есепке жазылған кенде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) 5610 "Есепті кезеңнің бөлінбеген пайдасы (өтелмеген залал)" шоты бойынша кредиттік қалдық болған кезде:

|    |         |                                                                                                                            |
|----|---------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 5610    | Есепті кезеңнің бөлінбеген пайдасы (өтелмеген залал)                                                                       |
| Кт | 3390 70 | Жұмыс берушінің міндетті зейнетақы жарналары есебінен қалыптастырылған шартты зейнетақы шоттарында есепке алынатын қаражат |
|    | 3390 68 | Шартты зейнетақы міндеттемелері бойынша резервтік қор                                                                      |
|    | 3390 72 | Бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қорының жұмыс берушінің міндетті зейнетақы жарналары бойынша резервтік қорлары;              |

2) 5610 "Есепті кезеңнің бөлінбеген пайдасы (өтелмеген залал)" шоты бойынша дебеттік қалдық болған кезде:

|    |         |                                                                                                                            |
|----|---------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 3390 70 | Жұмыс берушінің міндетті зейнетақы жарналары есебінен қалыптастырылған шартты зейнетақы шоттарында есепке алынатын қаражат |
|    | 3390 68 | Шартты зейнетақы міндеттемелері бойынша резервтік қор                                                                      |
|    | 3390 72 | Бірыңғай жинақтаушы зейнетақы қорының жұмыс берушінің міндетті зейнетақы жарналары бойынша резервтік қорлары               |
| Кт | 5610    | Есепті кезеңнің бөлінбеген пайдасы (өтелмеген залал)".                                                                     |

**Ескерту. 10-тарау 86-1-тармақпен толықтырылды - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкі Басқармасының 19.12.2022 № 122 (01.01.2023 ж. бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.**

87. Қорға зейнетақы активтерінен тиесілі комиссиялық сыйақы сомасына мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

|    |         |                                                          |
|----|---------|----------------------------------------------------------|
| Дт | 7470 27 | Басқа да комиссиялық шығыс                               |
| Кт | 3380 62 | Зейнетақы активтерінен есептелген комиссиялық сыйақылар. |

Қордың зейнетақы активтерінен комиссиялық сыйақы сомасын Қордың ағымдағы шотына аударған кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

|    |         |                                                                             |
|----|---------|-----------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 3380 62 | Зейнетақы активтерінен есептелген комиссиялық сыйақылар                     |
| Кт | 1060 61 | Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ақшалай қаражат (зейнетақы активтері). |

Ескерту. 87-тармақ жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 22.11.2021 № 100 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

88. Инвестициялық кірістен зейнетақы активтерін басқарушының комиссиялық сыйақысын есептеген кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

|    |         |                                                          |
|----|---------|----------------------------------------------------------|
| Дт | 7470 27 | Басқа да комиссиялық шығыс                               |
| Кт | 3380 61 | Инвестициялық кірістен есептелген комиссиялық сыйақылар. |

Ескерту. 88-тармақ жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 22.11.2021 № 100 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

88-1. Зейнетақы активтерін басқарушының теріс инвестициялық кірісі болған кезде теріс комиссиялық сыйақы сомасына мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

|    |         |                                 |
|----|---------|---------------------------------|
| Дт | 1280 10 | Басқа да дебиторлық берешек     |
| Кт | 6110 63 | Теріс комиссиялық сыйақыны өтеу |

Ескерту. Нұсқаулық 88-1-тармақпен толықтырылды - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 22.11.2021 № 100 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

88-2. Есепті айдың соңында теріс инвестициялық кірістен бұрын есептелген теріс комиссиялық сыйақы шеңберіндегі сомаға мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

|    |         |                                                         |
|----|---------|---------------------------------------------------------|
| Дт | 3380 61 | Инвестициялық кірістен есептелген комиссиялық сыйақылар |
| Кт | 1280 10 | Басқа да дебиторлық берешек;                            |

инвестициялық кірістен комиссиялық сыйақы сомасын аударған кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

|    |         |                                                                             |
|----|---------|-----------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 3380 61 | Инвестициялық кірістен есептелген комиссиялық сыйақылар                     |
| Кт | 1060 61 | Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ақшалай қаражат (зейнетақы активтері). |

Ескерту. Нұсқаулық 88-2-тармақпен толықтырылды - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 22.11.2021 № 100 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

88-3. Зейнетақы активтерін сенімгерлік басқару туралы шарт бұзылған жағдайда, инвестициялық портфельді басқарушы Қорға есептелген теріс комиссиялық сыйақы бойынша дебиторлық берешекті өтеген кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

|    |         |                                                                             |
|----|---------|-----------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1060 61 | Ағымдағы шоттағы (инвестициялық шот) ақшалай қаражат (зейнетақы активтері). |
| Кт | 1280 10 | Басқа да дебиторлық берешек.                                                |

**Ескерту. Нұсқаулық 88-3-тармақпен толықтырылды - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 22.11.2021 № 100 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.**

89. Алып тасталды - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 26.07.2013 № 194 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

**11-тарау. Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің талаптарына сай келетін, инвестициялық портфельді басқару жөніндегі қызметті шет мемлекеттің заңнамасына сәйкес жүзеге асыратын шетелдік ұйымның сенімгерлік басқаруына берілген зейнетақы активтерінің бухгалтерлік есебі**

**Ескерту. 11-тараудың тақырыбы жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 28.11.2016 № 279 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.**

Ескерту. 11-тарау жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 26.07.2013 № 194 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.

90. Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің талаптарына сай келетін, инвестициялық портфельді басқару жөніндегі қызметті шет мемлекеттің заңнамасына сәйкес жүзеге асыратын шетелдік ұйымға зейнетақы активтерін берген кезде:

|    |         |                             |
|----|---------|-----------------------------|
| Дт | 2020 64 | Сыртқы басқарудағы активтер |
| Кт |         | Активтердің тиісті шоттары. |

91. Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің талаптарына сай келетін, инвестициялық портфельді басқару жөніндегі қызметті шет мемлекеттің заңнамасына сәйкес жүзеге асыратын шетелдік ұйымның сенімгерлік басқаруына берілген зейнетақы активтерін қайта бағалау кезінде:

1) оң қайта бағалау сомасына:

|    |         |                                              |
|----|---------|----------------------------------------------|
| Дт | 2020 64 | Сыртқы басқарудағы активтер                  |
| Кт | 6110 64 | Сыртқы басқарудағы активтер бойынша кірістер |

2) теріс қайта бағалау сомасына:

|    |         |                                              |
|----|---------|----------------------------------------------|
| Дт | 7440 62 | Сыртқы басқарудағы активтер бойынша шығыстар |
| Кт | 2020 64 | Сыртқы басқарудағы активтер.                 |

92. Қазақстан Республикасы Ұлттық Банкінің талаптарына сай келетін, инвестициялық портфельді басқару жөніндегі қызметті шет мемлекеттің заңнамасына сәйкес жүзеге асыратын шетелдік ұйымның сенімгерлік басқаруына берілген зейнетақы активтері қайтарылған (алынған) кезде:

|    |         |                              |
|----|---------|------------------------------|
| Дт |         | Активтердің тиісті шоттары   |
| Кт | 2020 64 | Сыртқы басқарудағы активтер. |

## 12-тарау. Номиналды кірістілік көрсеткіші мен кірістіліктің ең аз мәні арасындағы теріс айырманы өтеу жөніндегі операциялардың бухгалтерлік есебі

Ескерту. 12-тараумен толықтырылды – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 15.03.2021 № 28 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі); жаңа редакцияда - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 22.11.2021 № 100 (алғашқы ресми жарияланған күнінен кейін күнтізбелік он күн өткен соң қолданысқа енгізіледі) қаулыларымен.

93. Инвестициялық портфельді басқарушы алған зейнетақы активтерінің номиналдық кірістілігі мен зейнетақы активтері кірістілігінің ең төменгі мәні арасындағы теріс айырманы өтеу жөніндегі талапты есептеген кезде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

1) инвестициялық портфельді басқарушы алған зейнетақы активтерінің номиналдық кірістілігі мен зейнетақы активтері кірістілігінің ең төменгі мәні арасындағы теріс айырманы өтеу бойынша есептелген талап сомасына:

|    |         |                                                                                                                |
|----|---------|----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1280 63 | Номиналды кірістілік көрсеткіші мен кірістіліктің ең аз мәні арасындағы теріс айырманы өтеу жөніндегі талаптар |
| Кт | 6240 63 | Номиналды кірістілік көрсеткіші мен кірістіліктің ең аз мәні арасындағы теріс айырманы өтеу бойынша кірістер;  |

2) өтемді алған кезде:

|    |         |                                                                                                                 |
|----|---------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1060 61 | Деньги (пенсионные активы) на текущем счете (Ағымдағы шоттағы ақша (зейнетақы активтері) (инвестициялық шот)    |
| Кт | 1280 63 | Номиналды кірістілік көрсеткіші мен кірістіліктің ең аз мәні арасындағы теріс айырманы өтеу жөніндегі талаптар. |

93-1. Номиналды кірістілік көрсеткіші мен кірістіліктің ең төменгі мәні арасындағы теріс айырманы өтеу бойынша кірісті бөлу кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

|  |  |                                                                   |
|--|--|-------------------------------------------------------------------|
|  |  | Номиналды кірістілік көрсеткіші мен кірістіліктің ең төменгі мәні |
|--|--|-------------------------------------------------------------------|

|    |         |                                                   |
|----|---------|---------------------------------------------------|
| Дт | 6240 63 | арасындағы теріс айырманы өтеу бойынша кіріс      |
| Кт | 5610    | Есепті жылғы бөлінбеген пайда (өтелмеген зиян).". |

**Ескерту. Нұсқаулық 93-1-тармақпен толықтырылды - ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 24.12.2025 № 105 (01.01.2026 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.**

94. Нысаналы жинақтарды, сондай-ақ Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес Қордың ағымдағы шотына түскен өзге де мақсаттарды қамтамасыз етуге арналған нысаналы активтер түскен кезде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

|    |          |                    |
|----|----------|--------------------|
| Дт | 1060 63  | Нысаналы активтер  |
| Кт | 3390 73. | Нысаналы жинақтар; |

нысаналы жинақтарды төлеу кезінде мынадай бухгалтерлік жазба жүзеге асырылады:

|    |         |                                               |
|----|---------|-----------------------------------------------|
| Дт | 3390 73 | Нысаналы жинақтар                             |
| Кт | 3390 74 | Нысаналы жинақтарды төлеу бойынша міндеттеме; |

нақты төлеу кезінде:

|    |         |                                              |
|----|---------|----------------------------------------------|
| Дт | 3390 74 | Нысаналы жинақтарды төлеу бойынша міндеттеме |
| Кт | 1060 63 | Нысаналы активтер.                           |

95. Нысаналы жинақтардың талап етілмеген сомасын ерікті зейнетақы жарналары есепке алынатын жеке зейнетақы шотына аудару кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

|    |         |                    |
|----|---------|--------------------|
| Дт | 3390 73 | Нысаналы жинақтар  |
| Кт | 1060 63 | Нысаналы активтер; |

бір уақытта:

|    |         |                                                                            |
|----|---------|----------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1060 61 | Ағымдағы шоттағы ақшалай каражат (зейнетақы активтері) (инвестициялық шот) |
| Кт | 3390 65 | Жеке зейнетақы шоттарындағы зейнетақы жинақтары.".                         |

**Ескерту. 94-тармақпен толықтырылды – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 27.11.2023 № 87 (01.01.2024 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.**

95. Нысаналы жинақтардың талап етілмеген сомасын ерікті зейнетақы жарналары есепке алынатын жеке зейнетақы шотына аудару кезінде мынадай бухгалтерлік жазбалар жүзеге асырылады:

|    |         |                    |
|----|---------|--------------------|
| Дт | 3390 73 | Нысаналы жинақтар  |
| Кт | 1060 63 | Нысаналы активтер; |

бір уақытта:

|    |         |                                                                            |
|----|---------|----------------------------------------------------------------------------|
| Дт | 1060 61 | Ағымдағы шоттағы ақшалай қаражат (зейнетақы активтері) (инвестициялық шот) |
| Кт | 3390 65 | Жеке зейнетақы шоттарындағы зейнетақы жинақтары.                           |

**Ескерту. 95-тармақпен толықтырылды – ҚР Ұлттық Банкі Басқармасының 27.11.2023 № 87 (01.01.2024 бастап қолданысқа енгізіледі) қаулысымен.**

© 2012. Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінің «Қазақстан Республикасының Заңнама және құқықтық ақпарат институты» ШЖҚ РМК